

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Výsledky regionální makroekonomické statistiky za rok 2021 budou až na počátku roku 2023.

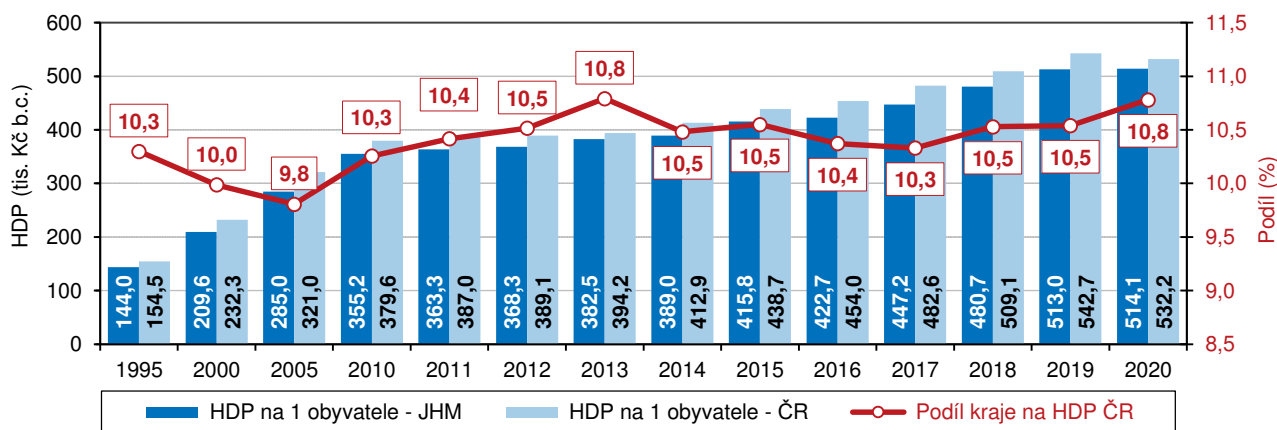
V roce 2020 byla provedena mimořádná revize celé časové řady ročních národních účtů. V souladu s revizemi národních účtů byly revidovány rovněž regionální makroekonomické ukazatele. K dispozici jsou předběžné údaje za rok 2020, výsledky roku 2021 za kraje budou zveřejněny na počátku roku 2023.

Na jednoho obyvatele kraje připadl v roce 2020 hrubý domácí produkt ve výši 514 tisíc Kč.

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území je hrubý domácí produkt (HDP). Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2020 hodnoty 613,8 mld. Kč (běžné ceny), což v přepočtu představovalo 514,1 tis. Kč na jednoho obyvatele.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Až v roce 2012 přesáhl objem HDP na obyvatele hodnotu roku 2008.

Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima (366,0 tis. Kč na obyvatele). Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2012 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech a rok 2020 představuje dosavadní maximum.

Krajský podíl na HDP České republiky byl mezi kraji 3. nejvyšší.

Od roku 1995 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem ČR, v roce 2005 činila dokonce jen 88,8 % průměru. K hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2013 (97,1 %), v roce 2020 krajská hodnota HDP na obyvatele dosáhla 96,6 % průměru ČR. Na republikové hodnotě HDP se Jihomoravský kraj podílel nejméně, a to 9,8 %, v roce 2005. V roce 2020 dosáhl podíl kraje na republikovém HDP 10,8 % (stejně jako v roce 2013), mezi kraji je podíl dlouhodobě 3. nejvyšší.

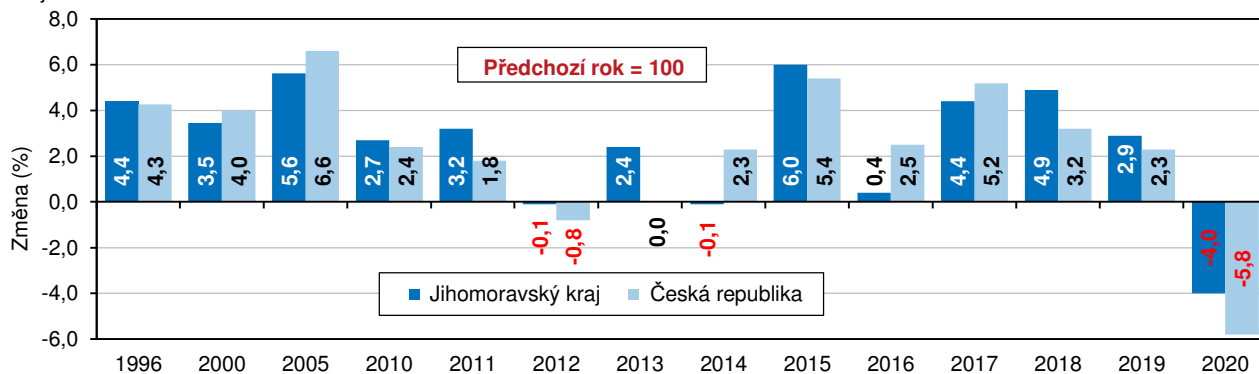
Dominantní postavení Prahy ovlivňuje republikové makroekonomické ukazatele.

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou výkonností hl. m. Praha, a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se u výše tohoto ukazatele řadí na 2. místo v pořadí krajů. Nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla v roce 2020 zaznamenána v Karlovarském kraji, a to 332,0 tis. Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,7 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí více než čtvrtinou.

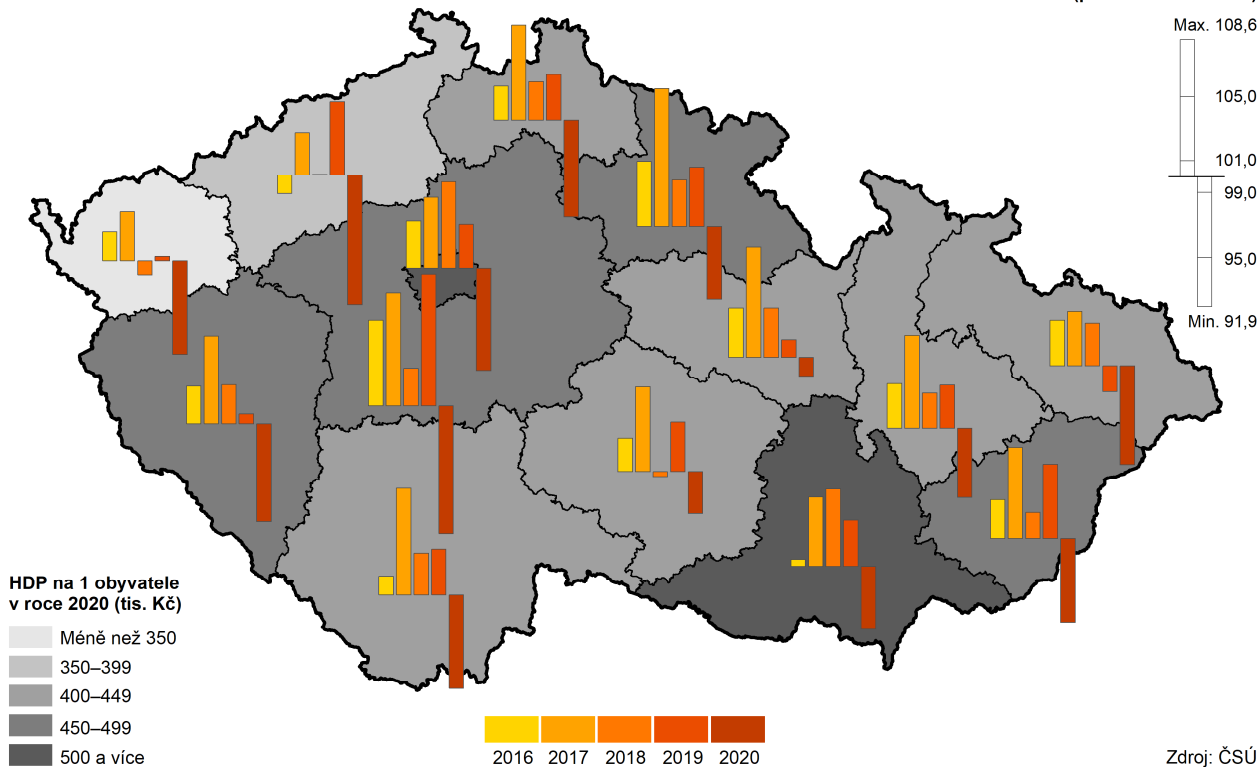
Graf 3.2 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)

Zdroj: ČSÚ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2016 až 2020

Vývoj HDP ve srovnatelných cenách (předchozí rok = 100)

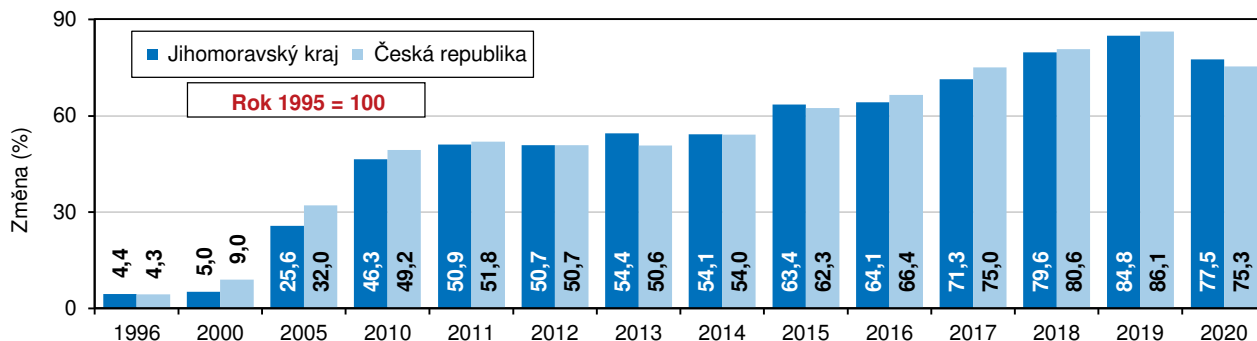

Meziroční reálný pokles regionálního HDP ve všech krajích.

Nejvyšší meziroční reálný růst regionálního HDP v kraji (vývoj HDP ve stálých cenách) byl v posledním desetiletí zaznamenán v roce 2015, a to 6,0 %. Mírný meziroční pokles regionálního HDP byl vykázán v letech 2012 a 2014 (shodně o 0,1 %), výrazný pokles pak v roce 2020, a to o 4,0 %. Rok 2020 byl silně ovlivněn pandemií Covid-19 a přinesl meziroční snížení HDP ve srovnatelných cenách ve všech krajích. Nejvyšší propad byl zjištěn v Ústeckém (o 8,1 %) a Středočeském kraji (o 8,0 %) a v Praze (o 6,5 %). Meziroční pokles HDP vykázán v Jihomoravském kraji byl v mezikrajském srovnání 3. nejnižší (po Pardubickém kraji se snížením o 1,2 % a Kraji Vysočina s poklesem o 2,6 %).

Graf 3.3 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 2000 = 100)

Zdroj: ČSÚ

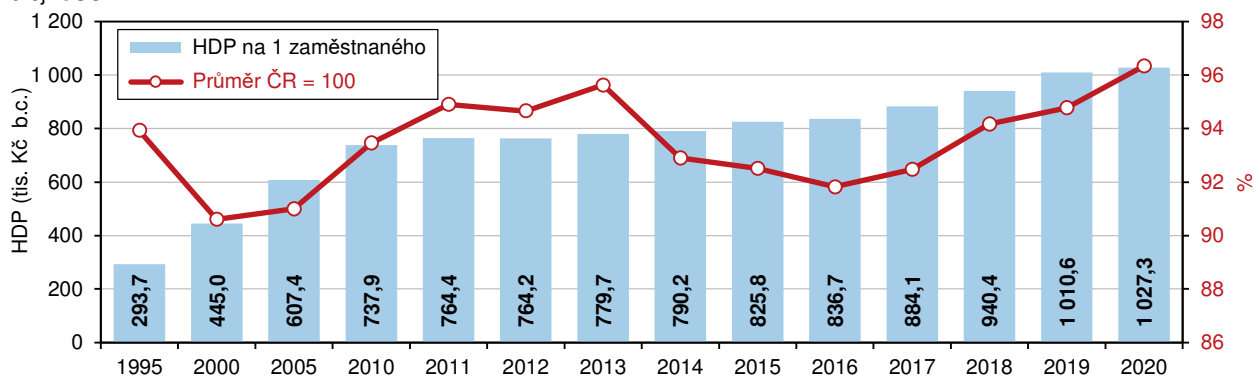

Jen v 5 letech převýšil nárůst HDP v kraji republikovou hodnotu.

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 ukázal, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 1995 o 51,0 % vyšší. Po „krizovém“ roku 2009 (nárůst proti roku 1995 o 42,5 %) až rok 2013 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 54,4 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 52,8 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 1995 byl v kraji ve srovnání s vývojem v ČR vždy nižší. Výjimkou byly roky 1996, 2013 až 2015 a právě rok 2020 (v roce 2012 byly přírůstky shodné).

Graf 3.4 Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Kromě roku 2009 a 2012 se meziročně zvyšovala hodnota přepočtu HDP na zaměstnaného.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2020 v Jihomoravském kraji dosáhl objem HDP na zaměstnaného 1 027,3 tis. Kč běžných cen, což bylo o 16,8 tis. Kč (o 1,7 %) více než v roce 2019. V letech následujících po roku 1995 byl meziroční nárůst tohoto ukazatele zaznamenán každoročně s výjimkou let 2009 a 2012. Ovšem vztah krajské hodnoty regionálního HDP na zaměstnaného k průměru ČR spíše kolísala. Nejvyšší odstup od průměru ČR byl v kraji zaznamenán v letech 1999 a 2000 (90,3 %, resp. 90,6 % průměru ČR), ovšem právě v roce 2020 se kraj k průměru ČR přiblížil nejvíce (96,3 %). V mezikrajském srovnání byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Prahou a Středočeským krajem), stejně tak dopadlo i srovnání výše podílu vztahu k průměru ČR.

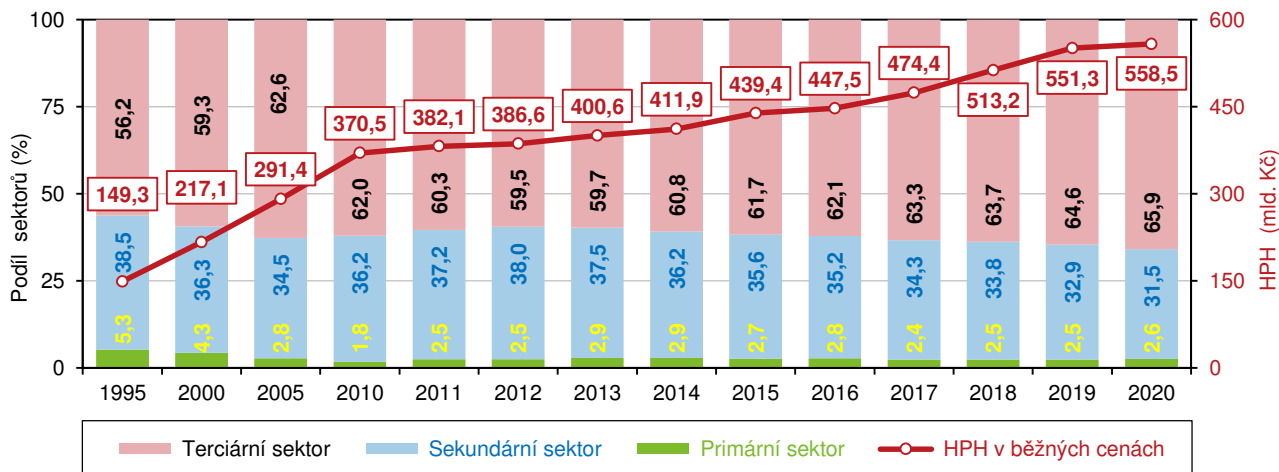
Objem hrubé přidané hodnoty se zvyšoval každoročně, výjimku tvořil rok 2009.

Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Regionální HPH představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2020 objemu 558,5 mld. Kč běžných cen. Objem HPH, i když vyjádřený v běžných cenách, se v letech 1995 až 2020 zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2009.

Graf 3.5 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

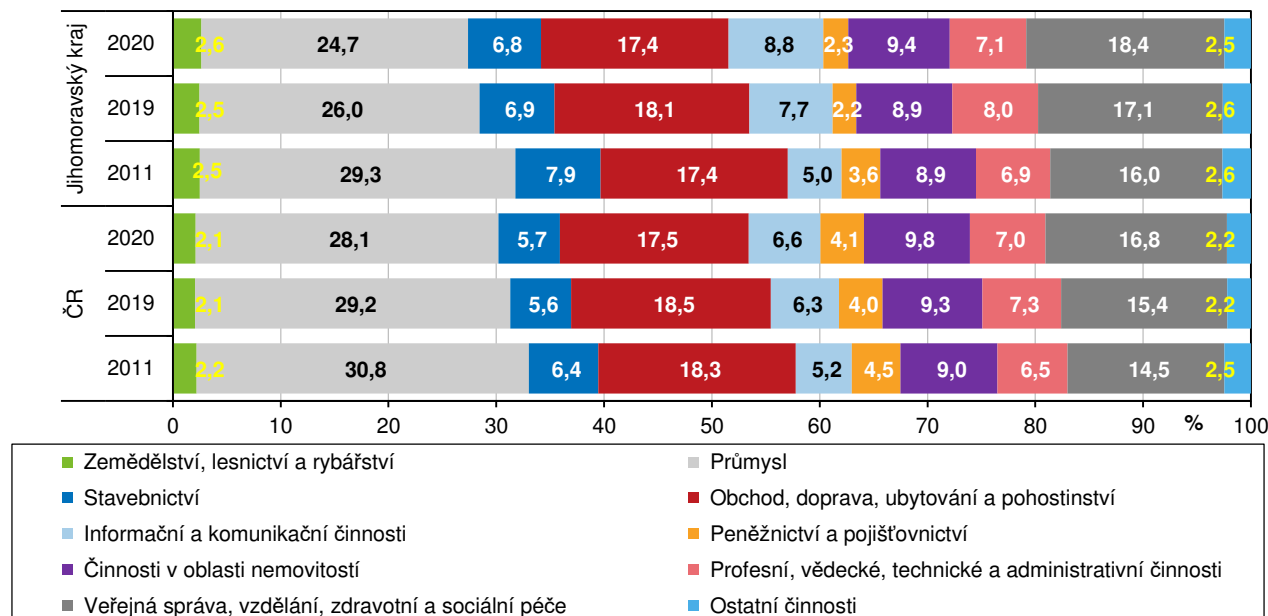

Primární sektor má na tvorbě HPH nejnižší podíl, proti roku 2010 se však zvýšil. Terciární sektor posiluje na úkor sekundárního sektoru.

Ve skladbě tvorby HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor měl nejnižší zastoupení, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,3 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v roce 2020 podíl zemědělských odvětví činil 2,6 %. Podíl sekundárního sektoru na tvorbě HPH (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) se od roku 2012, kdy tvořil 38,0 %, postupně snižoval a v roce 2020 činil 31,5 %. Terciární sektor tvoří v souhrnu oblast služeb, obchodu, ubytování, stravování, dopravy, podnikatelské činnosti, veřejné správy, vzdělávání, zdravotnictví atd. Meziročně podíl terciárního sektoru na tvorbě HPH vzrostl o 1,3 procentního bodu na 65,9 %, což je nejvyšší hodnota v novodobé historii kraje.

Graf 3.6 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Změny v krajské odvětvové struktuře HPH jsou podobné republikovým změnám.

Z grafu 3.6 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2020 proti roku 2011 byl s republikovými změnami podobný v 8 z 10 uvedených odvětví – např. zvýšení podílu oboru informační a komunikační činnosti, podílu činnosti v oblasti nemovitostí, podílu profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti i podílu

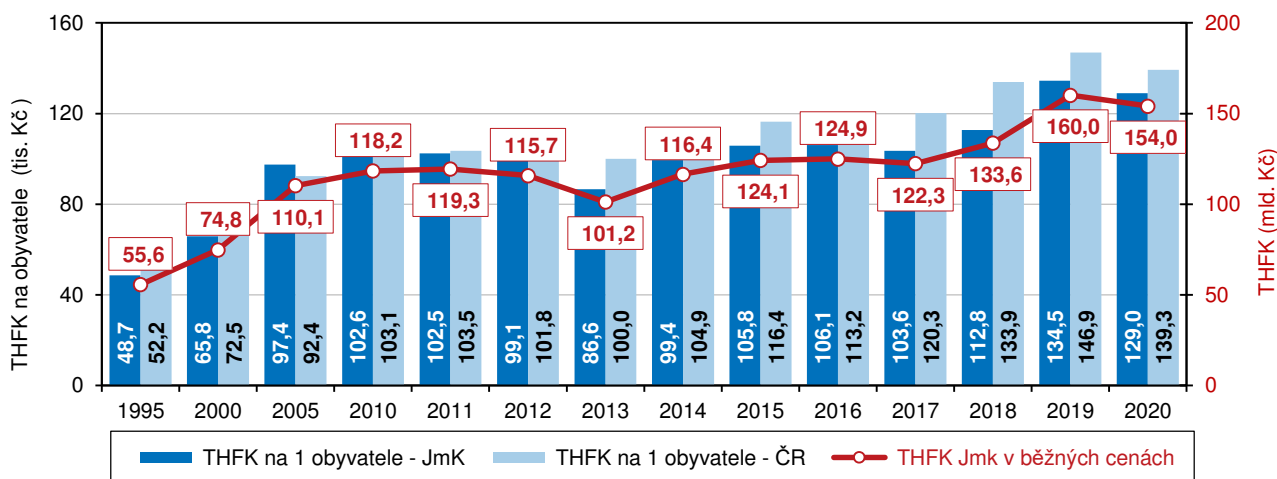
veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče; pokles podílu průmyslu, stavebnictví a činnosti v peněžnictví a pojišťovnictví.

Podíl služeb na tvorbě HPH je mezi kraji druhý nejvyšší.

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2020 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji). Jihomoravský kraj je podílem terciárního sektoru druhý mezi kraji a je o 1,8 procentního bodu nad úroveň průměru ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn hl. m. Prahou, kde podíl činí 84,5 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru je zaznamenán v Kraji Vysočina (49,7 %). Primární sektor má nejvýraznější zastoupení v Kraji Vysočina (5,7 %) a v Jihočeském kraji (4,2 %), sekundární sektor ve Zlínském kraji (47,3 %).

Graf 3.7 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

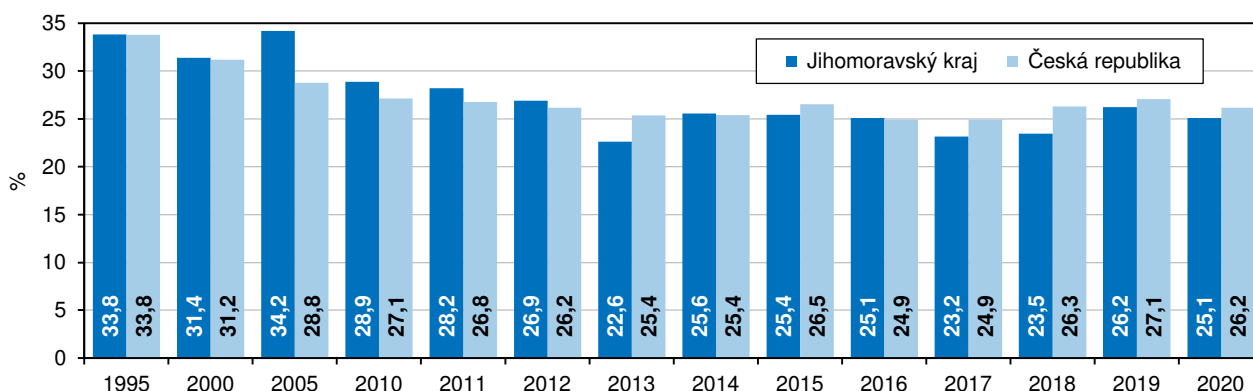

Nejvyšší objem THFK byl v kraji zaznamenán v roce 2019. Přepočet THFK na obyvatele téměř každoročně zaostával za republikovým průměrem.

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuoobnovení ekonomického růstu po roce 2010 v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,6 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 14,5 mld. Kč). Mírný meziroční pokles objemu THFK byl zaznamenán i v roce 2017 (o 2,6 mld. Kč). V roce 2019 byla v kraji vykázána dosud nejvyšší hodnota THFK, a to 160,0 mld. Kč (běžné ceny). Skutečnost roku 2020 ve výši 154,0 mld. Kč tak byla meziročně o 6,0 mld. Kč nižší. Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele převyšoval republikový průměr pouze v roce 2003 a v letech 2005 až 2009. V dalších letech byl pod republikovou úroveň, nejvyšší zaznamenaný odstup od republikového průměru byl zaznamenán v roce 2018 (84,2 % průměru ČR). V roce 2020 krajská hodnota THFK ve výši 129,0 tis. Kč na obyvatele zaostávala za průměrem ČR o 10,3 tis. Kč a činila 92,6 % průměru ČR.

Graf 3.8 Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Srovnání míry investic s republikovým průměrem i ostatními kraji je pro kraj příznivé.

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku a dále v letech 2014 a 2016 míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Objem investic v roce 2020 v kraji tvořil 25,1 %, což bylo o 1,1 procentního bodu méně, než činila míra investic ČR. Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2020 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji mezi kraji 3. nejvyšší za Prahou a Středočeským krajem. Tyto dva kraje spolu s Libereckým krajem předčily republikový průměr výše míry investic. Krajská míra investic byla v mezikrajském žebříčku 6. nejvyšší.

Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů v roce 2021 převyšovaly výdaje.

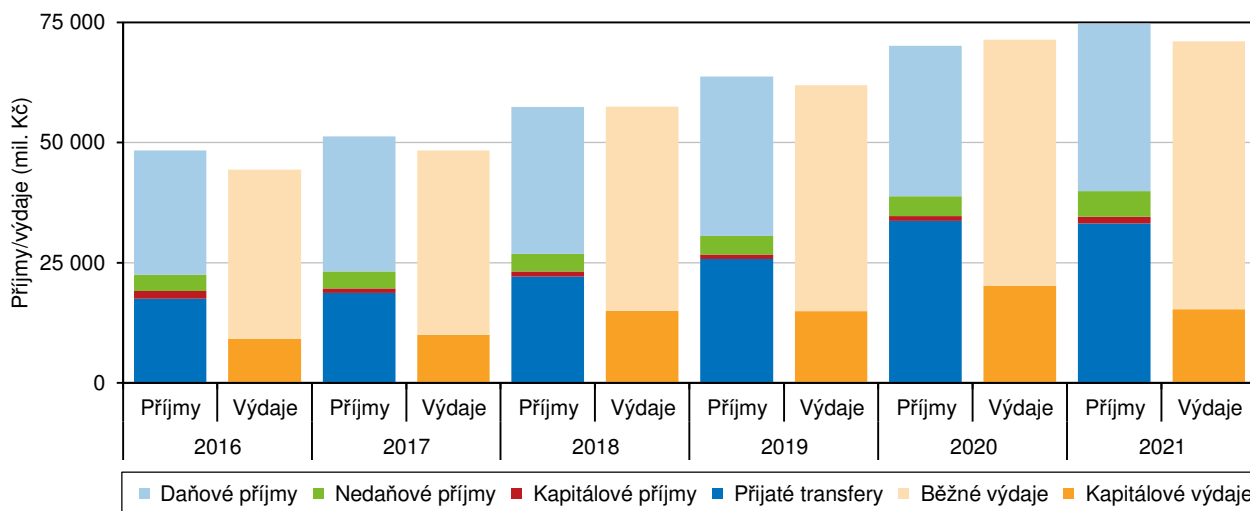
Do místních rozpočtů řadíme finanční hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2021 dosáhly příjmy místních rozpočtů 74,70 mld. Kč a výdaje částky 71,08 mld. Kč. Rozdíl mezi příjmy a výdaji byl kladný (+3,62 mld. Kč). Záporné saldo byl v uplynulém desetiletí vykázáno pouze v roce 2020 (-1,35 mld. Kč) a v roce 2018 (-69 mil. Kč). Nejvyšší kladné saldo místních rozpočtů bylo vykázáno v letech 2016 (3,97 mld. Kč), a právě v roce 2021.

V roce 2021 největší část příjmů místních rozpočtů tvořily daňové příjmy.

V letech 2012 až 2021 největší část příjmů místních rozpočtů tvořily daňové příjmy. V období roku 2016 až 2019 překročil podíl daňových příjmů na celkových příjmech hranici 50 %. Výjimkou ale byl rok 2020, kdy největší podíl na příjmech dosáhly přijaté transfery - 33,7 mld. Kč tvořilo 48,1 % celku, daňové příjmy činily 31,2 mld. Kč, což bylo 44,6 % celkových příjmů. V roce 2021 podíl daňových příjmů (34,84 mld. Kč, tj. 46,6 % celku) jen mírně přesahoval podíl přijatých transferů (33,17 mld. Kč, tj. 44,4 % celku).

Graf 3.9 Místní rozpočty v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo financí ČR

Meziroční pokles objemu přijatých transferů.

Celkové příjmy v roce 2021 meziročně vzrostly o 4,64 mld. Kč (o 6,6 %), daňové příjmy vzrostly o 3,62 mld. Kč (o 11,6 %), ale u přijatých transferů byl zaznamenán pokles o 491,8 mil. Kč, tj. o 1,5 %. Nedaňové příjmy ve výši 5,33 mld. Kč byly vyšší o 1,17 mld. Kč (o 28,1 %), objem kapitálových příjmů vzrostl o 346,1 mil. Kč (o 34,3 %) na částku 1,35 mld. Kč.

Objem výdajů místních rozpočtů se proti roku 2020 ...

Převážnou část výdajů místních rozpočtů tvoří běžné výdaje, v roce 2021 dosáhly částky 55,73 mld. Kč (meziročně o 4,47 mld. Kč více). Kapitálové výdaje ve výši 15,35 mld. Kč ale byly proti roku 2020 o čtvrtinu nižší (o 4,80 mld. Kč), celkový objem

... snížil o 333 mil. Kč.

výdajů místních rozpočtů se tak snížil o 333,4 mil. Kč, tj. o 0,5 %. Polovinu běžných výdajů zpravidla tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. V roce 2021 dosáhly částky 29,21 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 2,58 mld. Kč, tj. o 9,7 %.

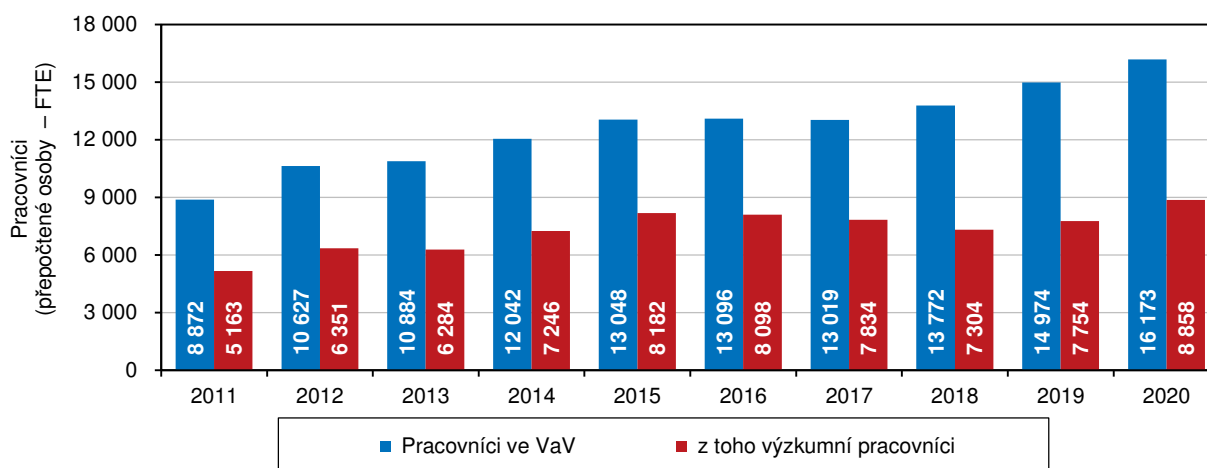
Věda, IT

Pětina republikového počtu pracovníků zabývajících se výzkumem a vývojem působí v Jihomoravském kraji.

V Jihomoravském kraji v roce 2020 na 550 pracovištích zabývajících se výzkumem a vývojem (VaV) pracovalo celkem 16 173 osob (20,0 % republikového celku), počet pracovníků meziročně vzrostl o 8,0 %. Více než polovina z nich působila v podnikatelském sektoru (55,4 %) a téměř třetina v sektoru vysokého školství (32,9 %). Mezi pracovníky VaV bylo 8 858 výzkumných pracovníků (54,8 % z krajského počtu pracovníků VaV), jejich počet proti roku 2019 vzrostl o 14,2 %. U počtu zaměstnanců a počtu výzkumných pracovníků je uvedena zkratka FTE³).

Graf 3.10 Pracovníci ve výzkumu a vývoji v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Do výzkumu a vývoje v kraji v roce 2020 směřovalo 20,4 mld. Kč.

V roce 2011 bylo na výzkum a vývoj (VaV) v Jihomoravském kraji vynaloženo 11,2 mld. Kč. Do roku 2015 se objem výdajů na VaV v kraji každoročně zvyšoval, a to až na částku 17,7 mld. Kč. Po 2 letech poklesu či stagnace se v roce 2018 obnovil růst výdajů a v roce 2020 bylo dosaženo novodobého maxima objemu výdajů, a to 20,4 mld. Kč. Částka byla meziročně o 1,6 mld. Kč vyšší, relativní nárůst o 8,7 % byl mezi kraji nejvyšší, ovšem zvýšení bylo zaznamenáno pouze v dalších 4 krajích.

Kraji patřilo prvenství ve vyšší podílu výdajů na výzkum a vývoj na objemu regionálního hrubého domácího produktu.

Na republikovém celku výdajů na VaV se kraj podílel 18,0 %, což byl po Praze 2. nejvyšší podíl. Prvenství Jihomoravskému kraji patřilo ve vyšší podílu výdajů na VaV na objemu regionálního hrubého domácího produktu (HDP). Podíl v kraji v roce 2020 dosáhl 3,3 % a republikový průměr (nad nímž byla i Praha a Středočeský kraj a Liberecký kraj byl na úrovni průměru ČR) převyšoval o 1,3 bodu.

Více než polovina výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů.

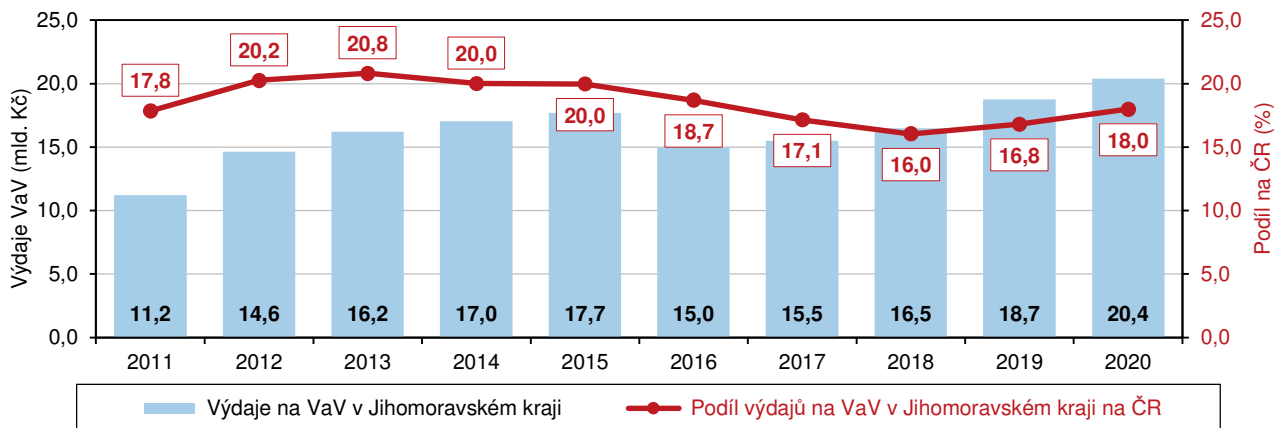
Mezi zdroji financování od roku 2012 převažuje podnikatelský sektor. V roce 2020 bylo z těchto zdrojů financováno 51,9 % nákladů na VaV v kraji, 35,4 % objemu nákladů pokryly domácí veřejné zdroje. Oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí. Zatímco v letech 2012 a 2013 zdroje ze zahraničí tvořily až 29 % celkové částky zdrojů VaV, v roce 2016 tento podíl poklesl na 4,2 %. V roce 2020 podíl zdrojů ze zahraničí činil 7,5 %.

³ Jedná se o průměrný evidenční počet zaměstnanců na plný pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (jeden FTE se rovná jednomu roku práce zaměstnance na plný úvazek, který se na sto procent věnuje výzkumné a vývojové činnosti).

Graf 3.11 Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

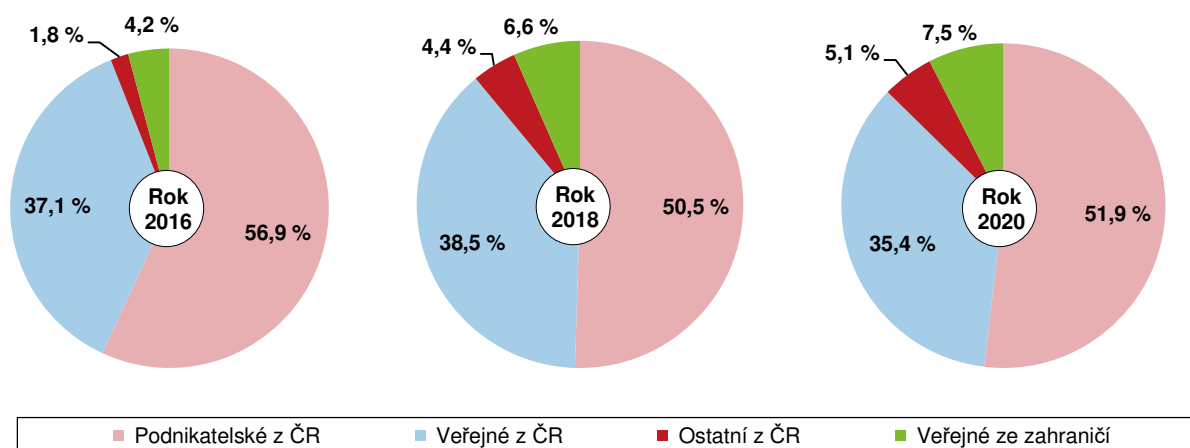

Největší část prostředků přímé veřejné podpory mířila do vysokého školství.

Ze státního rozpočtu bylo na přímou veřejnou podporu VaV v kraji v roce 2020 vynaloženo 7,0 mld. Kč, tedy o 0,6 mld. více než v roce 2019. Největší objem prostředků z veřejné podpory, a to 4,5 mld. Kč, směřoval do výzkumu prováděného na veřejných vysokých školách, veřejné výzkumné instituce získaly 1,2 mld. Kč.

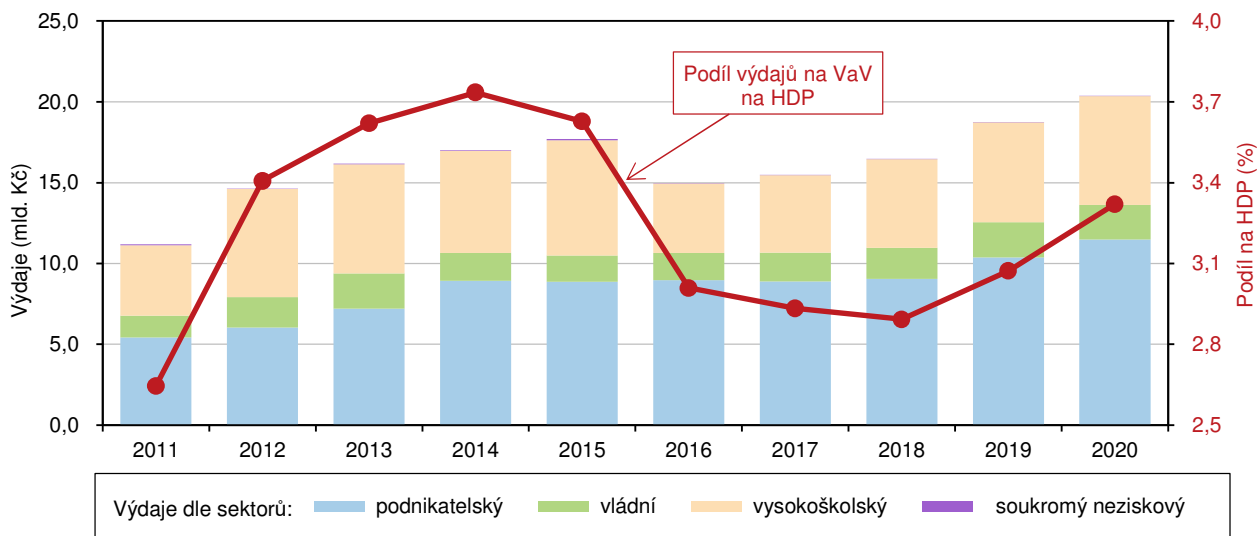
Graf 3.12 Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.13 Výdaje VaV podle sektorů provádění, podíl výdajů na VaV na HDP v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pro podnikatelský sektor je zpravidla určena největší část výdajů na výzkum a vývoj.

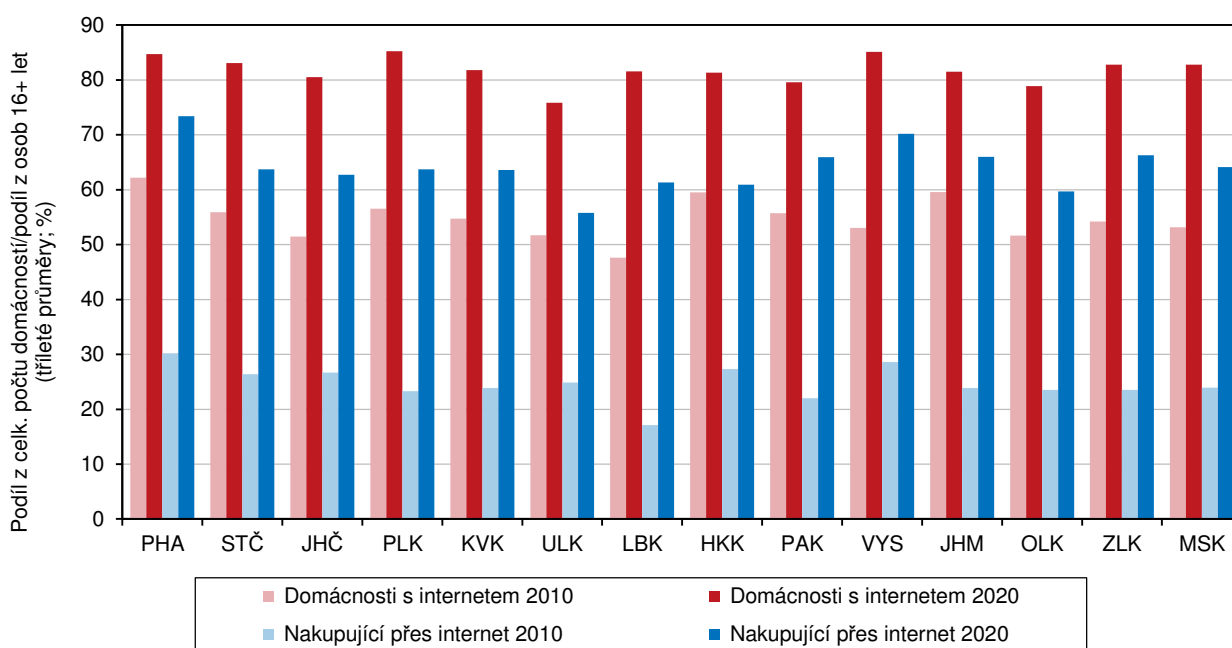
Největší část výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji byla v minulých letech určena pro podnikatelský sektor, výjimkou byl rok 2012 s převahou vysokoškolského sektoru provádění. V roce 2020 do podnikatelského sektoru mířilo 56,3 % výdajů a do sektoru vyššího odborného a vysokého školství 33,0 %.

Osobní počítač a přístup k internetu nemá jen pětina domácností Jihomoravského kraje.

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2020⁴ 79,6 % domácností v Jihomoravském kraji vybaveno osobním počítačem a 81,5 % domácností mělo přístup k internetu. Meziročně došlo v obou případech jen k mírnému zvýšení procenta vybavenosti domácností, a to o 0,2 bodu u vybavenosti počítači a o 0,1 bodu u přístupu k internetu. Posun v této oblasti je spíše patrný ze srovnání nynějších hodnot se situací např. v roce 2010, kdy počítač mělo 62 % domácností v kraji a přístup k internetu jen 60 % domácností.

Graf 3.14 Domácnosti s připojením k internetu a jednotlivci nakupující přes internet podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Kdo je uživatelem internetu?

Zajímavý pohled nabízí socio-demografické členění uživatelů internetu v kraji, kdy je uváděn podíl z příslušné kategorie – podle pohlaví je v kraji více uživatelů internetu mezi muži (81,6 %), mezi ženami je to podíl 78,4 %. V dělení podle věku je nejvyšší podíl mezi osobami ve věku 16 až 34 let (99,0 %), u osob ve věku 35 až 54 let je to 96,0 % a u starších 55 let pak 52,4 %. V členění podle ekonomické aktivity používá internet 40,4 % důchodců a očekávaně 100 % studentů. Podle dosaženého vzdělání používá internet 99,6 % osob s vysokoškolským vzděláním.

Stále ve větší míře se rozvíjí internetové bankovníctví a nakupování po internetu.

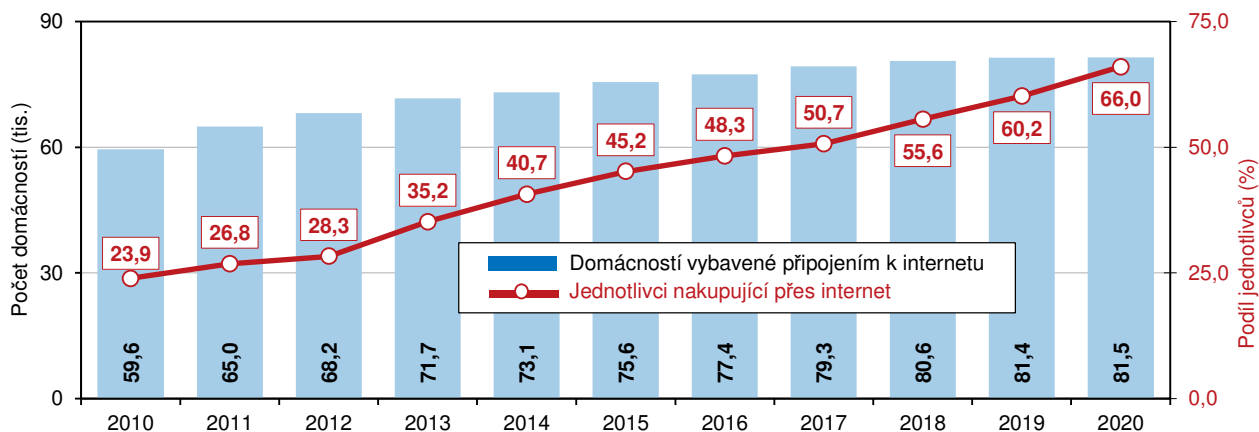
Mezi uživateli internetu v kraji výrazně vzrostl podíl nakupujících přes internet a uživatelů internetového bankovníctví. Zatímco v roce 2010 podíl využívajících tyto možnosti nedosahoval v obou případech ani 24 %, v roce 2020 využívaly tyto produkty již dvě třetiny uživatelů internetu.

⁴ Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (hodnota uvedená za rok 2020 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2019, 2020 a 2021).

Graf 3.15 Domácnosti s připojením k internetu a jednotlivci nakupující přes internet v kraji

Zdroj: ČSÚ

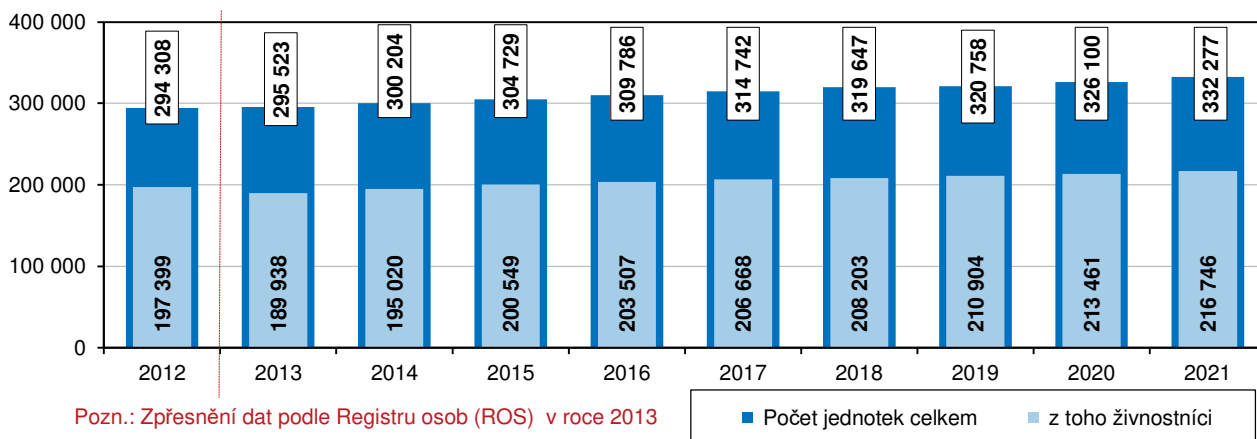
Ekonomické subjekty

V registru ekonomických subjektů bylo evidováno více než 332 tisíc jednotek se sídlem v kraji.

Údaje v registru ekonomických subjektů (RES) byly v roce 2013 zpřesněny podle Registru osob (ROS), údaje do roku 2012 tak nejsou s následujícími roky srovnatelné. V RES bylo k 31. 12. 2021 evidováno více než 332 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji (3. nejvyšší počet mezi kraji, 11,1 % z republikového celku). Meziročně se jejich počet zvýšil o 6,2 tis. jednotek (o 1,9 %).

Graf 3.16 Registr ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezeným.

V registru kraje bylo 237,9 tis. fyzických osob (71,6 % celku) a 94,3 tis. právníckých osob. Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci (216,7 tis., tj. 91,1 % fyzických osob), mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezením (60,6 tis., tj. 64,3 % z počtu právníckých osob). Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 3,3 tis. (o 1,5 %), počet společností s ručením omezeným vzrostl o 2,5 tis. (o 4,2 %).

Nižší intenzita podnikatelské aktivity.

Počet živnostníků v Jihomoravském kraji byl mezi kraji sice 3. nejvyšší, ukazatel intenzity podnikatelské aktivity (přepočten živnostníků na 1 000 obyvatel) byl ale průměrný - mezi ostatními kraji 7. nejvyšší, resp. 8. nejnižší.

V roce 2021 v registru přibýlo 8 tisíc živnostníků.

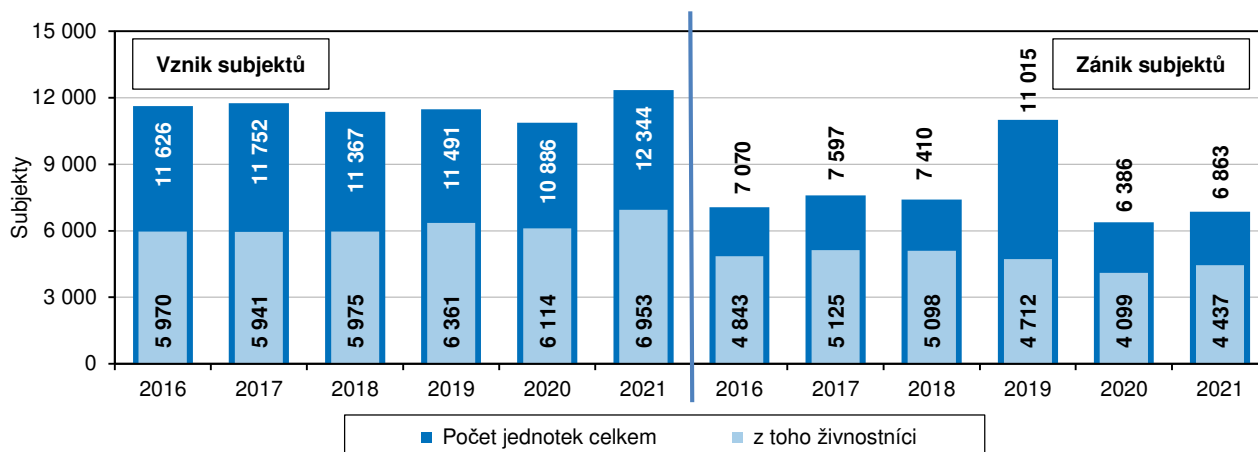
V roce 2021 v kraji vzniklo 12,3 tis. nových subjektů, z toho bylo 8,0 tis. fyzických osob (7,0 tis. živnostníků). Zaniklo 6,9 tis. subjektů, z tohoto počtu bylo 5,2 tis. fyzických osob (4,4 tis. živnostníků). Počty vzniklých subjektů se proti roku 2020 zvýšily o 13,4 %, počet zaniklých subjektů vzrostl o 7,5 %.

Údaj o počtu zaměstnanců chybí u více než poloviny jednotek, v kraji je ale 38 podniků s tisíci a více zaměstnanci.

U nadpoloviční většiny jednotek RES v kraji v roce 2021 není uveden údaj o počtu zaměstnanců (189,1 tis., tj. 56,9 % celku), dalších 109,1 tis. jednotek (32,8 %) bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky se zaměstnanci – 27,1 tis. mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), 5,5 tis. malých podniků (10 až 49 zaměstnanců), 1,3 tis. středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). V kraji sídlí 237 podniků s 250 a více zaměstnanci (velké podniky), z tohoto počtu bylo 38 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců.

Graf 3.17 Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

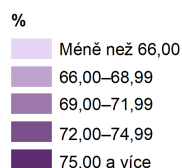
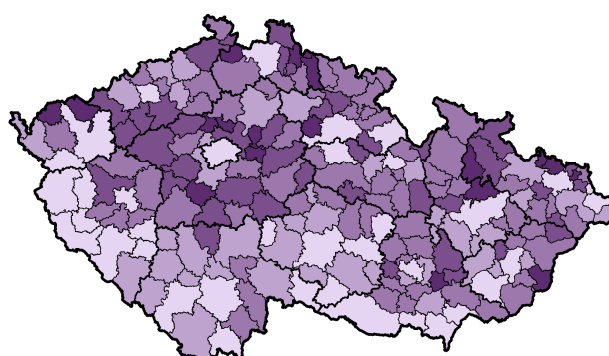
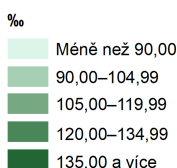
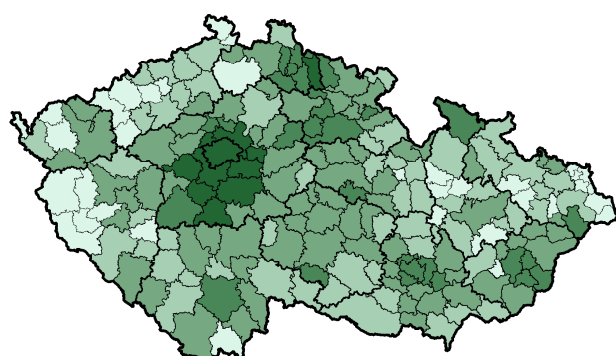
Nejvíce subjektů se zabývá velkoobchodem a maloobchodem, opravami a údržbou motorových vozidel.

Ve struktuře podle převažující činnosti CZ-NACE bylo nejvíce subjektů zabývajících se velkoobchodem a maloobchodem, opravami a údržbou motorových vozidel. Na konci roku 2021 jich bylo evidováno 60,4 tis. Přestože se jejich počet meziročně snížil o 1,7 %, tvořily téměř pětinu z celkového počtu subjektů. Celkem 43,8 tis. subjektů (13,2 %) mělo jako převažující činnost průmysl. Stavebnictvím se zabývalo 39,5 tis. subjektů (11,9 %).

Živnostníci *) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2021

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

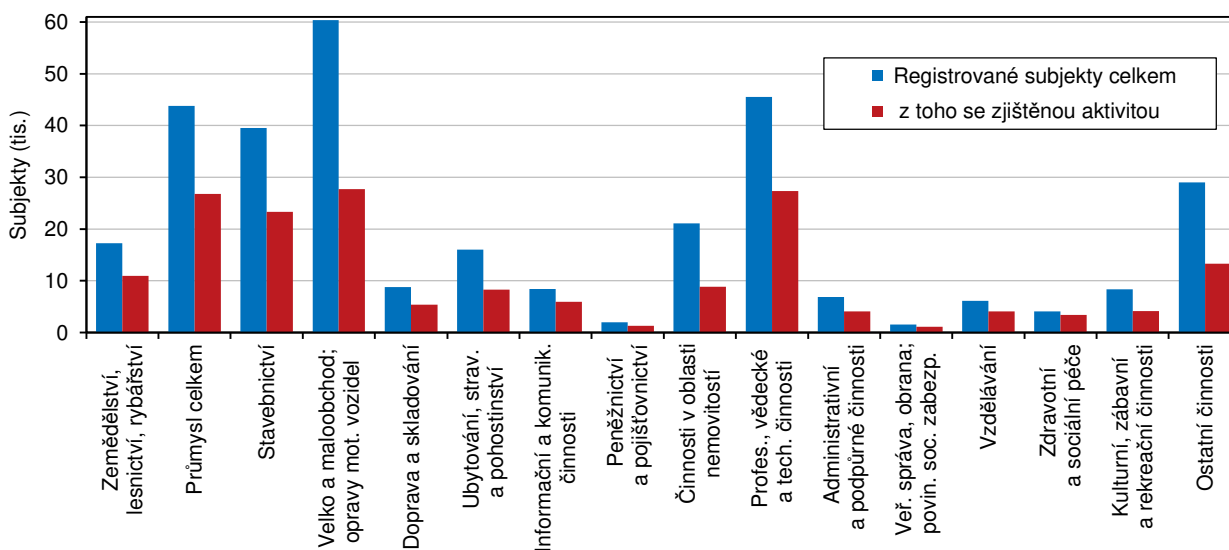
*) Osoby podnikající dle živnostenského zákona se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.18 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2021 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska statistického využití je více než polovina jednotek aktivních.

V RES jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor (z hlediska statistického využití) tvoří subjekty se zjištěnou aktivitou (podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazují ekonomickou činnost). Ke konci roku 2021 byla v kraji zjištěna aktivita 181,1 tis. jednotek (54,5 % z celkového počtu subjektů v RES v kraji), z toho bylo 113,2 tis. podnikatelů (živnostníci a zemědělní podnikatelé).

Zemědělství, lesnictví

Hodnota zemědělské produkce v roce 2020 meziročně vzrostla o 3,4 %.

Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2021 dosud nejsou k dispozici. Lze uvést pouze předběžné výsledky za rok 2020, kdy objem zemědělské produkce v kraji dosáhl 13,42 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 8,23 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 4,10 mld. Kč živočišná produkce. Proti roku 2019 byl objem finančních ukazatelů o 437,7 mil. Kč vyšší (o 3,4 %). Objem zemědělské produkce v roce 2020 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 17,8 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činilo 49,5 tis. Kč. Přepočtený údaj byl mezi kraji 3. nejvyšší (po Pardubickém kraji a Kraji Vysočina). Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje byl v minulých letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000).

Úspěšná sklizeň obilovin díky nárůstu hektarových výnosů a dobré úrodě kukuřice.

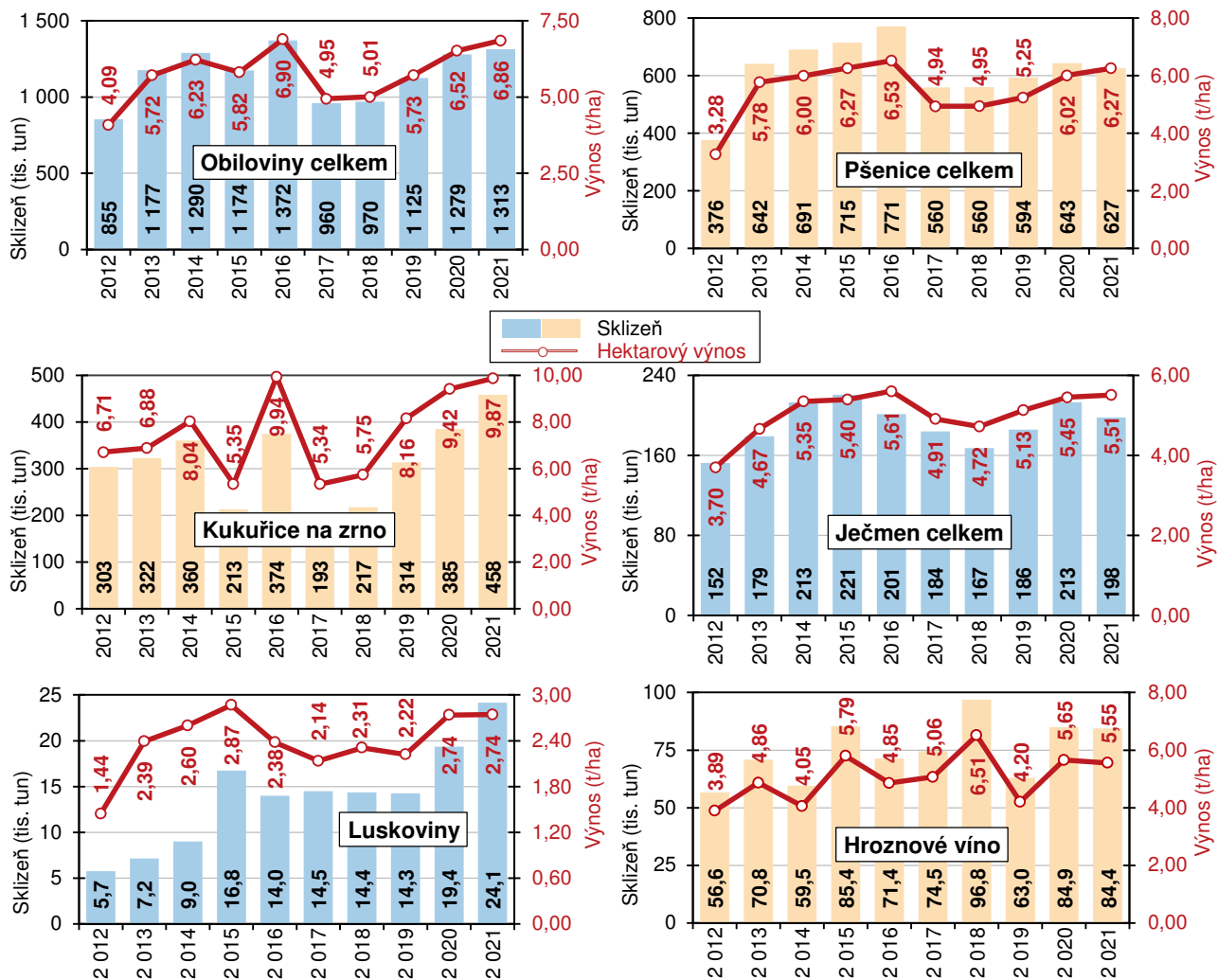
Výsledky sklizně zemědělských plodin v roce 2021 byly ve srovnání s rokem předešlým příznivější. V kraji bylo sklizeno 1,31 mil. tun obilovin, což byl po Středočeském kraji 2. nejvyšší objem v mezikrajském srovnání. Úroda obilovin byla meziročně vyšší o 2,7 %. Vyšší úroda byla dílem nárůstu hektarového výnosu o 5,1 % na 6,86 t/ha, když sklizňové plochy 191,6 tis. hektarů byly o 2,3 % nižší. Celkové navýšení sklizně lze přičíst především dobré úrodě kukuřice na zrno.

Pokles objemu sklizně pšenice ozimé a ječmene jarního byl výsledkem snížení rozlohy sklizňových ploch.

Stěžejní plodinou základních obilovin v kraji je pšenice ozimá a ječmen jarní. Oběma plodinám byl společný vývoj – snížení sklizňových ploch, snížení objemu sklizně i přes navýšení hektarových výnosů. Pšenice ozimá byla sklizena z 91,3 tis. ha (o 13,0 % nižší plocha), sklizeň 585,1 tis. tun byla nižší o 7,9 %, výnos 6,41 t/ha byl vyšší o 5,9 %. Ječmene jarního bylo z plochy 25,2 tis. ha (o 10,2 % nižší) sklizeno 132,3 tis. tun (méně o 8,6 %), výnos 5,25 t/ha byl vyšší o 1,8 %.

Graf 3.19 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných zemědělských plodin v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Dařilo se kukuřici na zrno, její hektarový výnos byl za posledních 10 let 2. nejvyšší.

Jihomoravský kraj je největším pěstitelem kukuřice na zrno. Sklizeň dosáhla 458,2 tis. tun, což představuje 46,4 % republikového celku. Meziroční navýšení úrody této plodiny v kraji o 73,7 tis. tun (o 19,2 %) zajistil jak vyšší hektarový výnos (zvýšení o 0,46 t, tj. o o 4,8 %, na 9,87 t/ha), tak i rozšíření sklizňové plochy ze 40,8 tis. ha v roce 2020 na 46,4 tis. ha v roce 2021 (o 13,7 %). Hektarový výnos byl za posledních 10 let po roce 2016 druhý nejvyšší.

Zásadou rozšíření osevní plochy se sklídilo více luskovin.

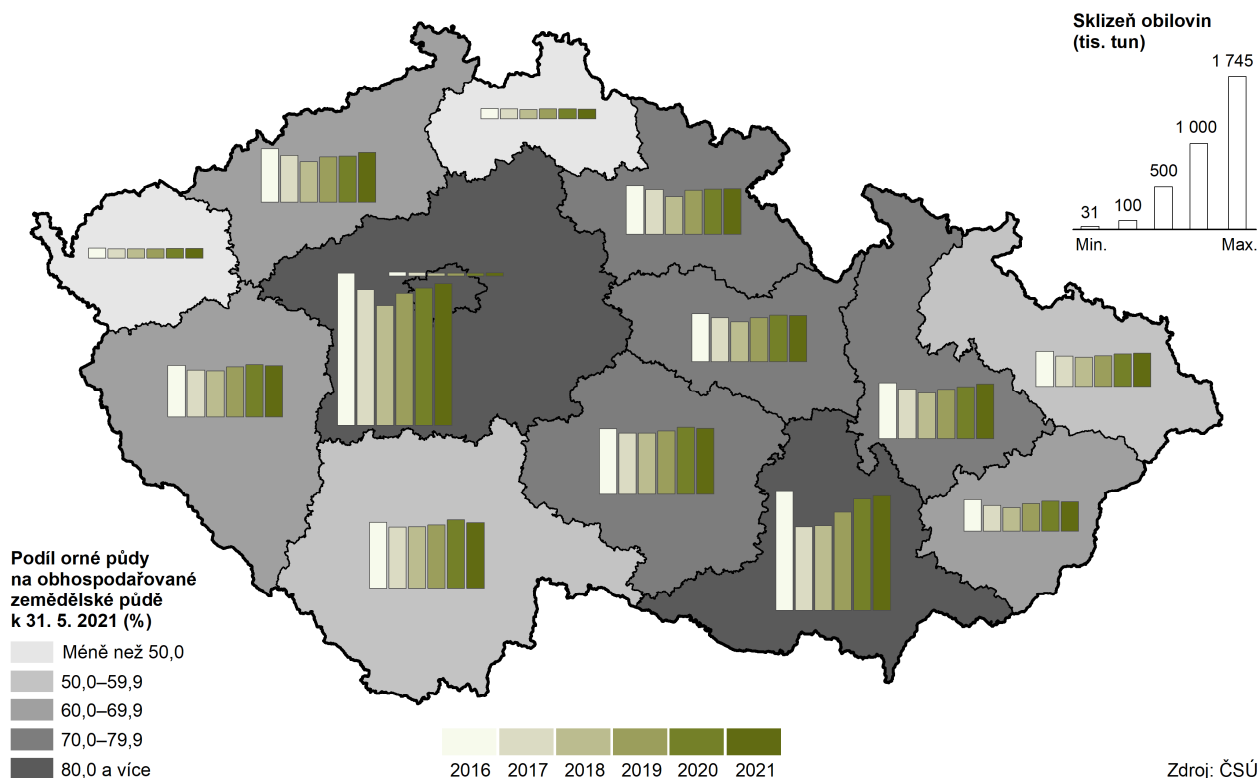
Kraj je 2. největším pěstitelem luskovin (po Středočeském kraji), sklídilo se jich více z vyšší výměry při téměř stejném výnosu. Ze sklizňové plochy 8,8 tisíc hektarů bylo sklizeno 24,1 tis. tun luskovin (21,6 % republikového celku). Plocha, z níž byly v kraji luskoviny sklizeny, byla proti roku 2020 o 1,7 tis. ha vyšší (o 24,2 %). Sklizeň vzrostla také téměř o čtvrtinu (o 24,5 %), hektarový výnos 2,74 tun luskovin z hektaru byl ve srovnání se skutečností roku 2020 vyšší jen o 0,2 %.

Dařilo se i při pěstování vinné révy, i když objem sklizně i výnos byly meziročně nepatrně nižší.

V Jihomoravském kraji, který je největší vinařskou oblastí v ČR, se v roce 2021 rozkládaly vinice plodné na ploše 15,2 tis. ha, což je 93,0 % republikového celku. Hektarový výnos 5,55 tun byl jen o 1,7 % nižší než v roce 2020. V kraji bylo sklizeno 84,4 tis. tun hroznového vína s mírným meziročním poklesem 0,6 %. Z uvedeného grafu je zřejmé, že úrodné roky (2015, 2018, 2020 i 2021) se střídaly s roky průměrnými či neúrodnými (2012, 2014, 2019).

Skližeň obilovin v krajích v letech 2016 až 2021

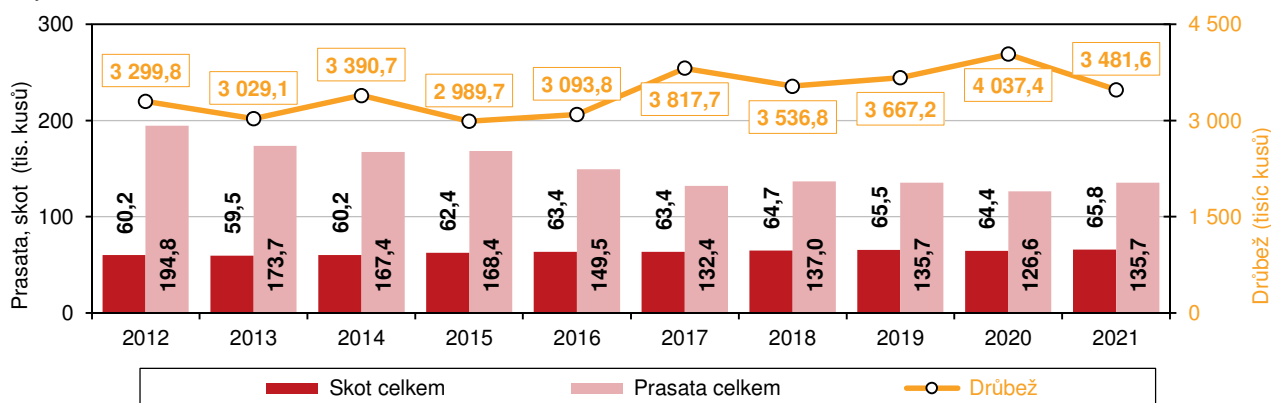

Změny stavů skotu, prasat a drůbeže v uplynulém období.

Chovy hospodářských zvířat (podle soupisu k 1. 4.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles. V letech 2014 až 2019 a v roce 2021 se mírně navyšovaly stavy skotu, stav v roce 2021 byl nejvyšší od roku 2009. Pokles stavu prasat přetrvával s výjimkou roku 2015, 2018 a právě roku 2021. Stavy drůbeže se nejvýrazněji zvýšily v roce 2017 a v roce 2020.

Graf 3.20 Stavů skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

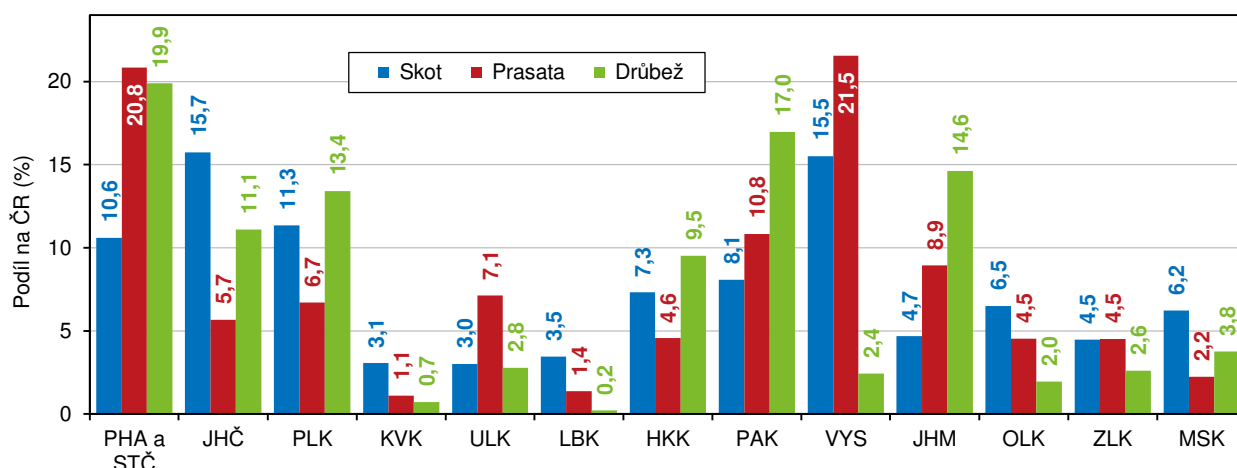

Meziroční nárůst stavů skotu a prasat, snížení stavu drůbeže.

Podle soupisu hospodářského zvířectva k 1. 4. 2021 tak v kraji bylo celkem 65,8 tis. kusů skotu (o 1,4 tis. kusů více než před rokem), 135,7 tis. kusů prasat (o 9,1 tis. více) a 3,5 mil. kusů drůbeže (meziročně o 555,8 tis. kusů méně). Na republikovém chovu drůbeže se Jihomoravský kraj podílel 14,6 % (3. nejvyšší podíl mezi krají), na stavu prasat podílem 8,9 % (4. nejvyšší podíl) a na stavu skotu podílem 4,7 % (až 9. nejvyšší podíl mezi krají).

Graf 3.21 Podíl krajů na stavech skotu, prasat a drůbeže chovaných v České republice k 1. 4. 2021

Zdroj: ČSÚ

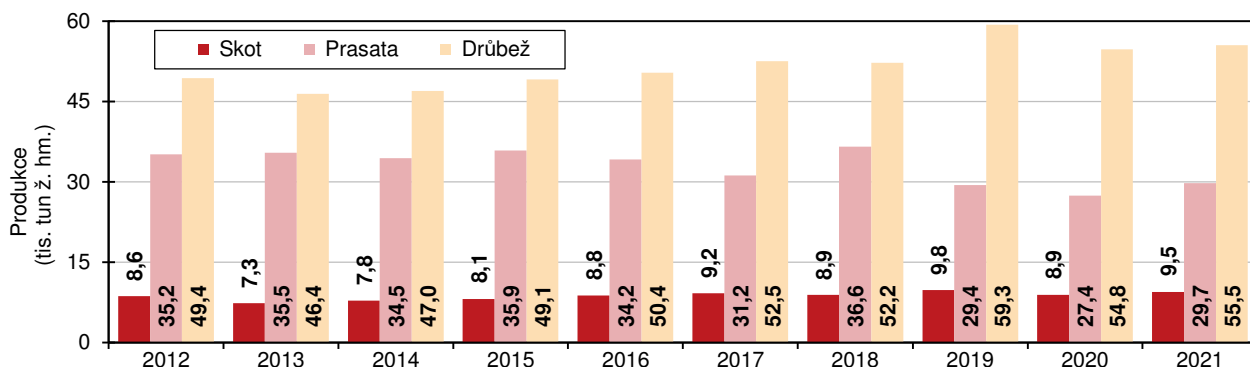

Změny ve stavech zvířat se promítly do jejich užítkovosti.

Meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat se promítly i do změn hodnot užítkových ukazatelů chovu. Zvýšení stavu skotu doprovázel růst produkce jatečného skotu i růst produkce mléka. Zvýšení stavů prasat se promítlo ve zvýšení produkce jatečných prasat. Pokles stavu drůbeže se do užítkových ukazatelů promítl poklesem snášky vajec, u produkce jatečné drůbeže byl zaznamenán mírný nárůst.

Graf 3.22. Produkce jatečných zvířat v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

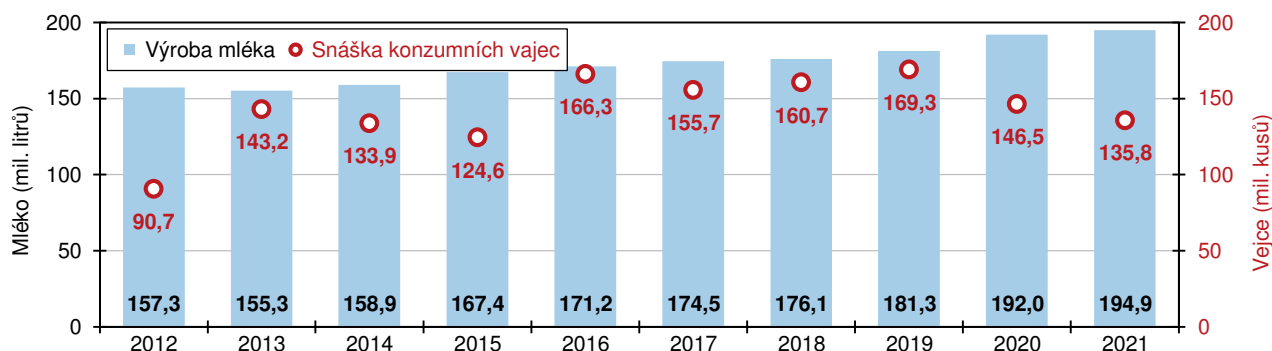

Nárůst produkce jatečných prasat, skotu i drůbeže.

V kraji bylo v roce 2021 vyprodukováno 9,5 tis. tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu (meziroční nárůst o 6,6 %), 29,7 tis. t ž. hm. jatečných prasat (+ 8,4 %) a 55,5 tis. t ž. hm. jatečné drůbeže (+1,4 %). Bylo vyrobeno 194,9 mil. litrů mléka (+1,5 %) a 135,8 mil. kusů konzumních vajec (-7,3 %).

Graf 3.23. Produkce mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Lesní pozemky tvoří 28 % rozlohy kraje.

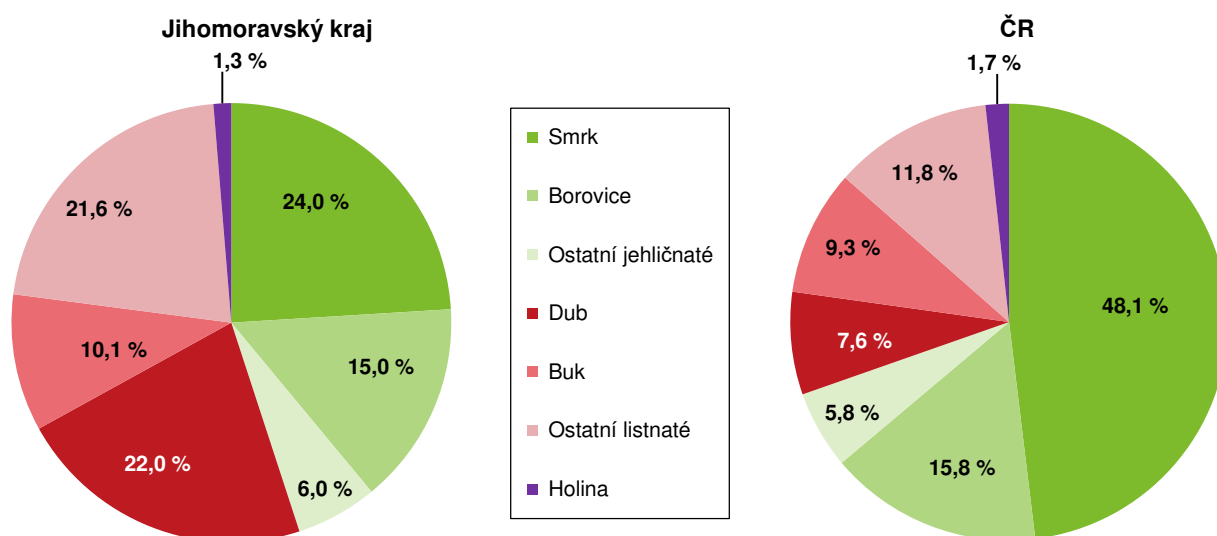
Na konci roku 2020 se lesní pozemky rozkládaly na ploše 201,8 tis. hektarů (7,5 % z plochy lesů v ČR) a tvořily 28,0 % rozlohy Jihomoravského kraje (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek, nezpevněné cesty). Meziročně se plocha lesních pozemků zvýšila jen o 8 hektarů.

Zvyšuje se podíl listnatých dřevin, plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší.

Porostní plochy dřevin celkem tvořily 97,4 % lesních pozemků (196,9 tis. ha). Podle údajů z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů jehličnaté dřeviny v kraji zaujímaly plochu 86,3 tis. ha (z toho 46,1 tis. ha smrk a 28,7 tis. ha borovice), listnaté dřeviny plochu 103,1 tis. hektarů (z toho 41,9 tis. ha dub a 19,4 tis. ha buk). Plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší a tvoří 13,8 % úhrnu ČR. Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil z 50,0 % v roce 2008 na 54,4 % v roce 2021. Zvyšování podílu listnatých dřevin je potřebné, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Graf 3.24 Druhá skladba dřevin lesních porostů v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2021

Zdroj: ČSÚ

Při zalesňování je nejvíce vysazován buk a dub.

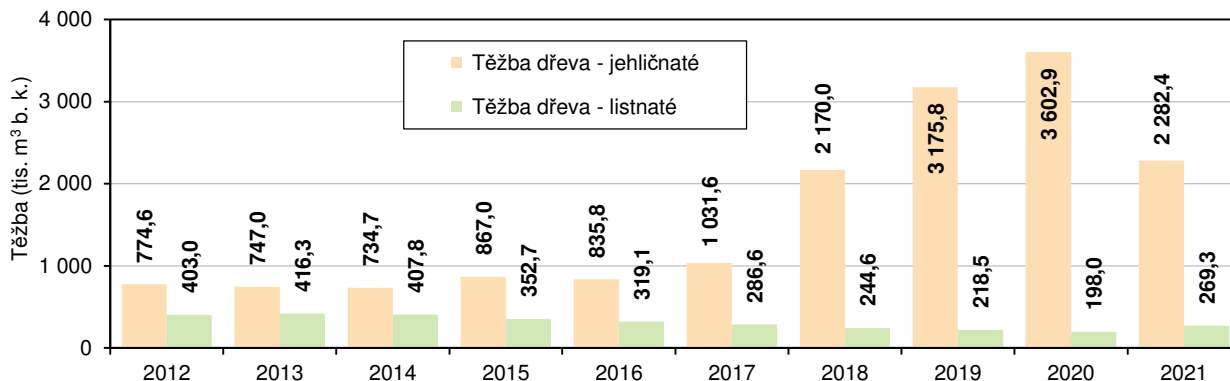
Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. Vývoj v posledních letech je ale především důsledek likvidace kůrovcové kalamity. Rozloha zalesněné půdy v Jihomoravském kraji se čtvrtým rokem navyšuje. V roce 2019 bylo zalesněno celkem 3 855 ha půdy, což je více než dvojnásobek hodnoty z roku 2018. V roce 2020 dosáhla zalesněná plocha 4 500 ha a v roce 2021 dosud rekordních 5 037 ha (po Kraji Vysočina 2. největší). V kraji byly při výsadbě v posledních letech upřednostněny listnaté dřeviny, v roce 2021 jejich podíl na celku dosáhl 63,5 %. Listnaté dřeviny byly vysazeny na 3 197 ha, z toho dub na 1 261 ha a buk na 1 262 ha. Jehličnany byly vysazeny na 1 840 ha, z toho 1 028 ha zabíral smrk a 396 ha borovice.

Nejvyšší objem dřeva byl vytěžen v roce 2020.

Objem vytěženého dřeva celkem v Jihomoravském kraji od roku 2017 postupně narůstal, maxima dosáhl v roce 2020, kdy bylo vytěženo 3 800,9 tis. m³ dřeva. V roce 2021 těžba meziročně poklesla téměř o třetinu na 2 551,7 tis. m³. Tato hodnota je o 5,7 % vyšší proti skutečnosti roku 2018, kdy se v jihomoravských lesích rozšířila hmyzová kalamita.

Graf 3.25 Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

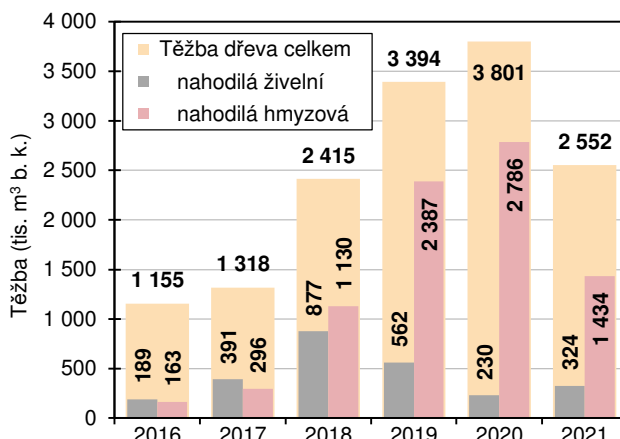
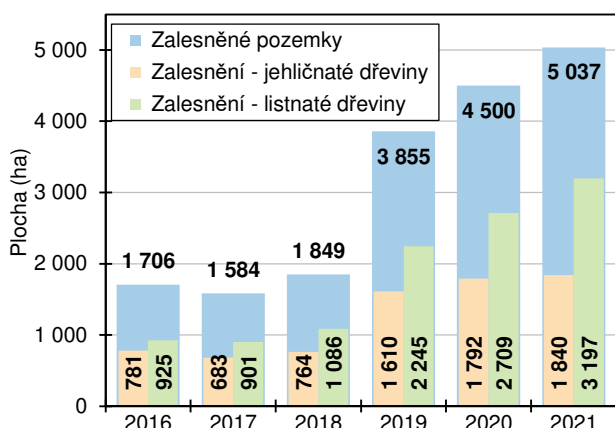

Objem vytěžených listnatých dřevin byl mezi kraji druhý nejvyšší.

V roce 2021 se v kraji vytěžilo 2 282,4 tis. m³ dřeva jehličnatých dřevin, což je o 1 320,5 tis. m³ dřeva méně v porovnání s rokem 2020. Ve struktuře vytěžených jehličnatých dřevin podle druhu tvoří dřevo smrkové 81,1 %, dřevo borovicové 11,0 %. Těžba listnatých dřevin překročila skutečnost roku 2020 o 36,0 % a dosáhla 269,3 tis. m³ dřeva. Tento objem je v mezikrajském porovnání po Olomouckém kraji druhý největší. Jihomoravský kraj je v ČR předním producentem dubového dřeva, kterého se vytěžilo 88,2 tis. m³. Proti roku 2020 se těžba tohoto dřeva navýšila o 29,5 %. Bukového dřeva se v roce 2021 získalo 96,9 tis. m³ s meziročním navýšením o 46,1 tis. m³.

Graf 3.26 Zalesněná plocha a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Objem nahodilé hmyzové těžby byl proti roku 2020 jen poloviční.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 zpracováno 324,5 tis. m³ dřeva z nahodilé těžby z důvodu živelných příčin, v roce předchozím to bylo 230,4 tis. m³. Kvůli hmyzové kalamitě bylo v kraji zpracováno 1 434,2 tis. m³ dřeva (polovina, resp. 51,5 % skutečnosti roku 2020), mezi kraji to ale byl 4. největší objem. Nejrozsáhlejší těžba z těchto důvodů se uskutečnila v Kraji Vysočina, a to 5 992,3 tis. m³ dřeva, což bylo 32,3 % republikové těžby tohoto druhu.

Průmysl, energetika

Tržby velkých průmyslových podniků po 2 letech poklesu opět meziročně vzrostly.

V roce 2021 v Jihomoravském kraji sídlilo celkem 249 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslového povahy (bez DPH, dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích 254,5 mld. Kč (běžné ceny). Objem tržeb byl mezi kraji 6. nejvyšší a tvořil 6,5 % republikového celku. V letech 2013 až 2018 docházelo každoročně ke zvyšování objemu tržeb, tržby vyjádřené v běžných cenách v roce 2018 činily

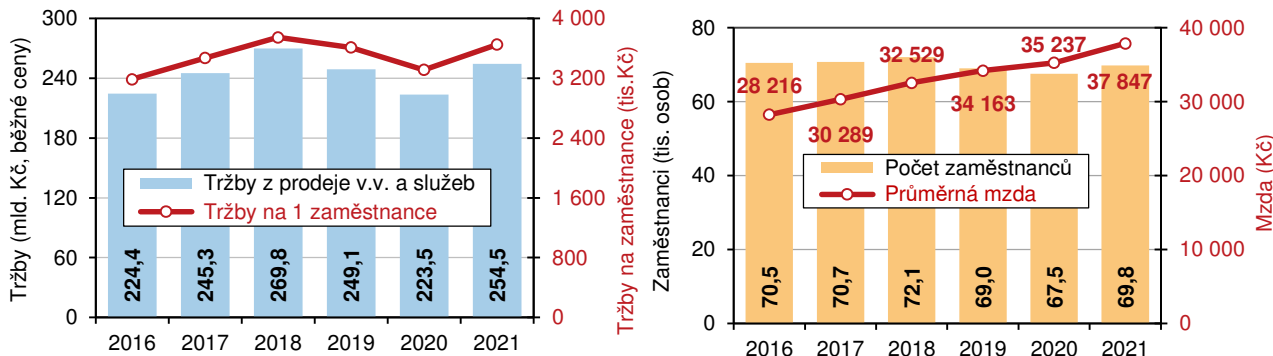

Tržby rostly ve 12 krajích ČR.

dosavadní maximum, a to 269,8 mld. Kč. V letech 2019 a 2020 však byl zaznamenán meziroční pokles, ale skutečnost roku 2021 byla v kraji proti roku 2020 vyšší o 31,0 mld. Kč, tj. o 13,9 %. Meziroční nárůst tržeb byl zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Prahy a Pardubického kraje.

Graf 3.27 Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

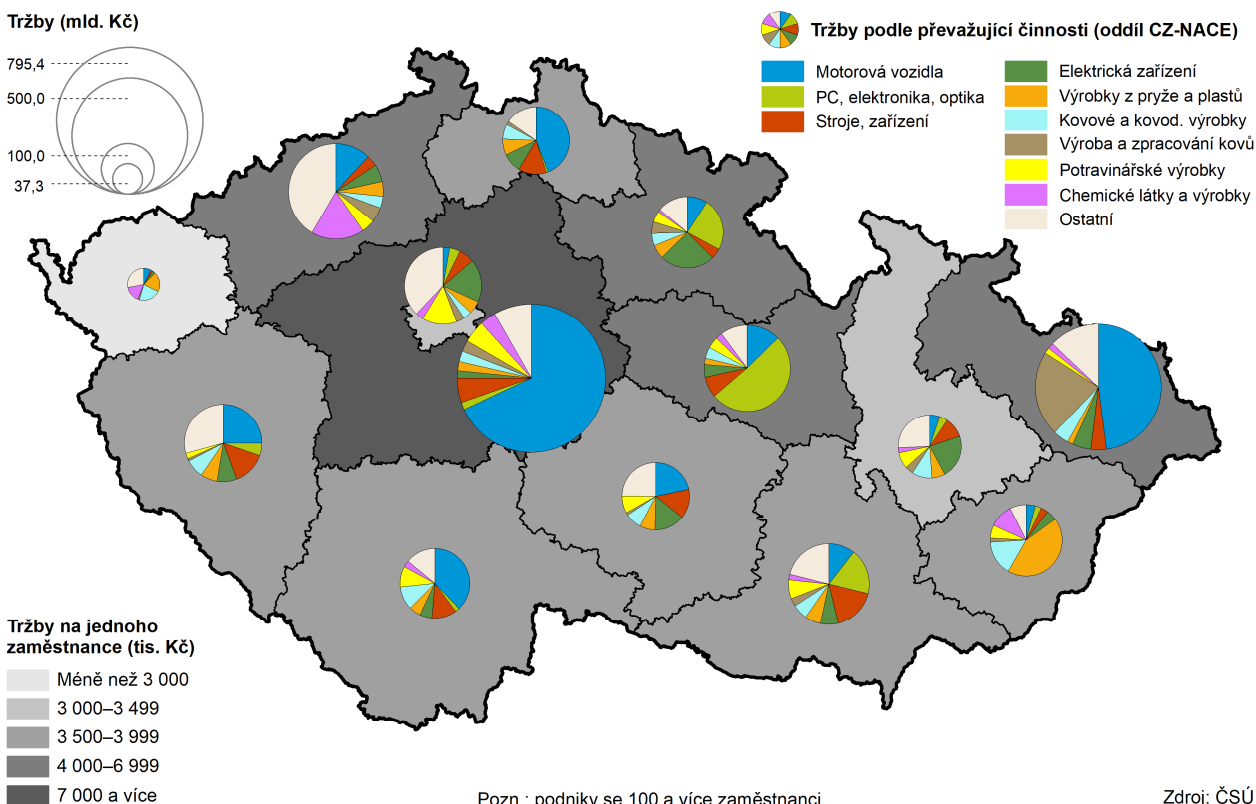
Zdroj: ČSÚ

Více než polovinu tržeb z prodeje tvoří tržby z přímého vývozu výrobků a služeb.

Tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy (dále jen „tržby z vývozu“) v roce 2021 dosáhly hodnoty 143,4 mld. Kč. Vývoj objemu tržeb z vývozu kopíroval vývoj tržeb celkem – po každoročním navýšování dosáhly maxima 161,3 mld. Kč v roce 2018 a tvořily 59,8 % z celkového objemu tržeb. V dalších 2 letech došlo k poklesu těchto tržeb až na 124,3 mld. Kč v roce 2020. Skutečnost roku 2021 ve výši 143,4 mld. Kč byla meziročně o 15,4 % vyšší a tvořila 56,3 % tržeb (proti roku 2020 se podíl zvýšil o 0,7 procentního bodu).

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2021

Zvýšil se počet zaměstnanců průmyslových podniků, vzrostla i produktivita práce a průměrné mzdy.

Velké průmyslové podniky zaměstnávaly 69,8 tis. zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců se meziročně zvýšil o 3,3 %. Produktivita, vyjádřená jako přepočtené tržby na jednoho zaměstnance, meziročně vzrostla o 10,2 % (vysoký nárůst objemu tržeb a nižší nárůst počtu zaměstnanců). Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 37 847 Kč a mezi kraji byla 5. nejvyšší. Proti roku 2020 vzrostla o 7,4 %, ale oproti republikovému průměru byla o 1 412 Kč nižší.

Výsledky průmyslových podniků ve zpracovatelském průmyslu v detailnějším pohledu.

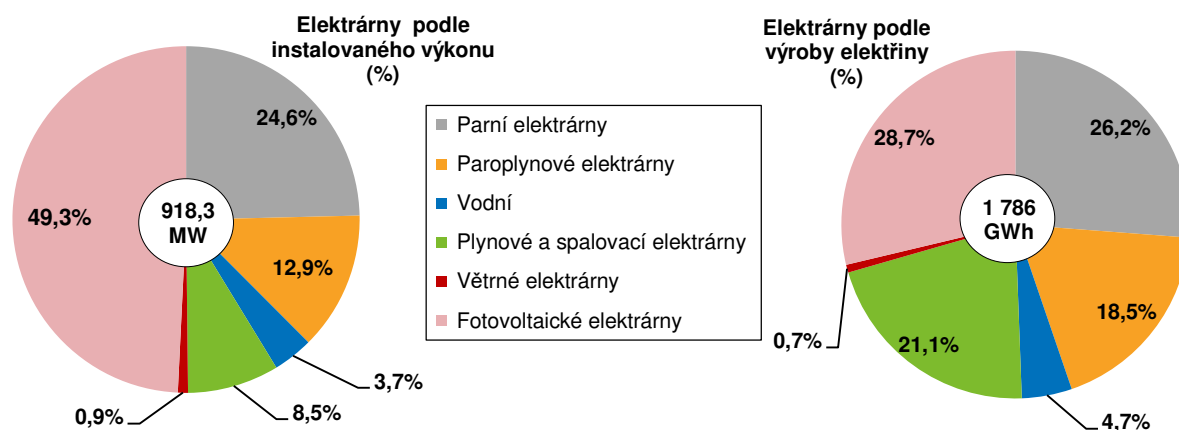
Za rok 2021 je k dispozici i podrobnější pohled na výsledky průmyslu v kraji. Celkem 244 velkých průmyslových podniků v kraji se převažující průmyslovou činností řadilo do zpracovatelského průmyslu. Pracovalo zde 66,6 tis. zaměstnanců. Tržby v roce 2021 dosáhly 236,9 mld. Kč, z toho 143,1 mld. Kč (60,4 % z celku) tvořily tržby z vývozu. Největší část tržeb, a to téměř pětina, byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (18,2 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu), v tomto odvětví ale bylo zaměstnáno pouze 5,5 % z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Nejvíce zaměstnanců (19,6 % celku) působilo v podnicích vyrábějících stroje a zařízení jinde neuvedené, na tržbách zpracovatelského průmyslu se toto odvětví podílelo 17,4 % (2. nejvyšší podíl z jednotlivých odvětví).

Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v kraji tvořily jen zlomek republikového celku. Největší kapacitou disponují solární elektrárny.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2021 činil 918,3 MW (4,4 % výkonu elektráren ČR, 6. nejnižší podíl mezi kraji). Téměř polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny. Na území kraje zaznamenaly nejvýraznější rozmach v letech 2009 a 2010. V roce 2009 tvořily tyto elektrárny 23,9 % výkonu a v roce 2010 již 51,0 % instalovaného výkonu. V roce 2009 se instalovaný výkon elektráren celkem v kraji vlivem rozvoje fotovoltaiky zvýšil o 27,8 % a v roce 2010 dokonce o 66,0 %. V dalších letech se instalovaný výkon elektráren již nijak výrazně neměnil. Celková struktura instalovaného výkonu elektráren podle typu je zřejmá z grafu 3.28.

Graf 3.28 Instalovaný výkon a výroba v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2021

Pramen: Energetický regulační úřad

Třetina elektrické energie byla v roce 2021 v kraji vyrobena v elektrárnách využívajících obnovitelné zdroje.

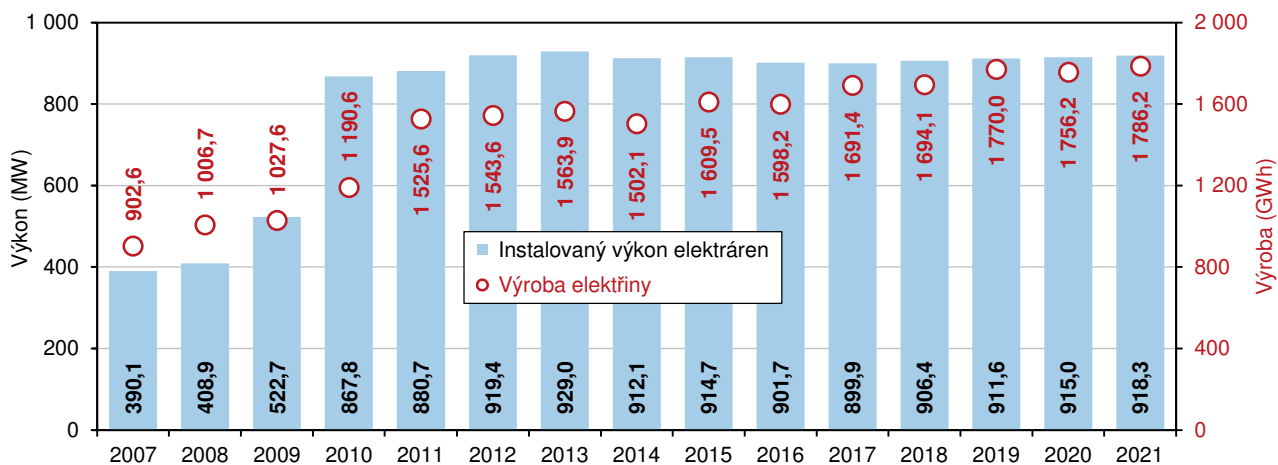
V Jihomoravském kraji v roce 2021 elektrárny vyrobily 1 786,0 GWh elektrické energie, což bylo pouze 2,1 % výroby energie v ČR. Ve srovnání s ostatními kraji to byl podíl 7. nejnižší. Prvenství dlouhodobě patří Ústeckému kraji, zde bylo vyrobeno 23 471,1 GWh elektrické energie, což bylo 27,6 % výroby ČR. Více než třetina elektrické energie v roce 2021 byla v Jihomoravském kraji vyrobena v elektrárnách využívajících „obnovitelné zdroje“ - 28,7 % energie vyprodukovaly fotovoltaické elektrárny, 4,7 % vodní elektrárny a 0,7 % větrné elektrárny. Celkem 26,2 % elektřiny

bylo vyrobeno v parních elektrárnách, 21,1 % v plynových a spalovacích elektrárnách a 18,5 % v paroplynových elektrárnách.

Graf 3.29 Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

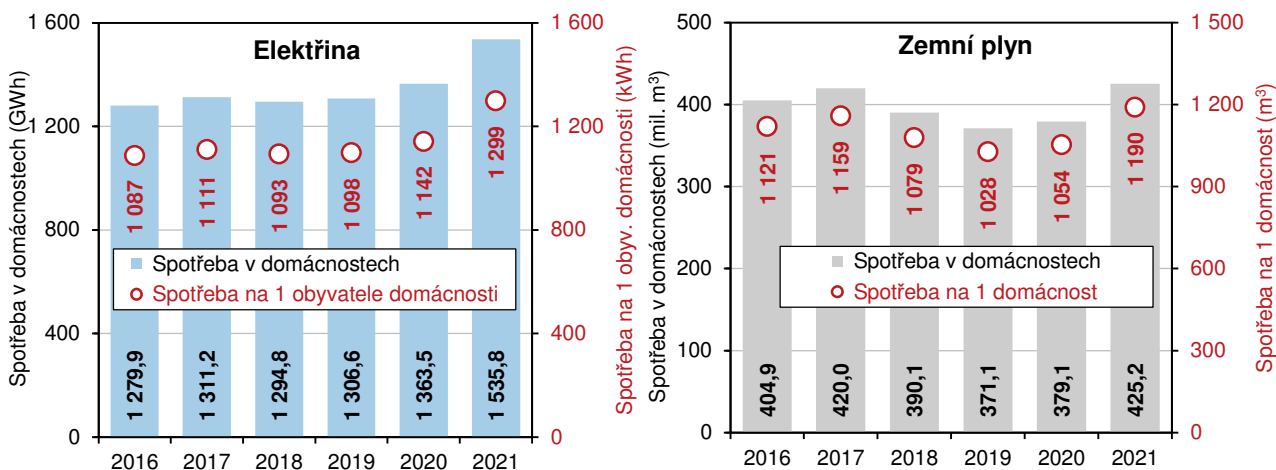

V domácnostech v kraji vzrostla spotřeba elektrické energie.

Zatímco na výrobě elektrické energie v ČR se v roce 2020 Jihomoravský kraj podílel pouze 2 procenty, na spotřebě energie se podílel hodnotou 9,1 %. Spotřeba energie v kraji dosáhla 5 453,1 GWh, meziročně poklesla o 327,9 GWh, tj. o 6,4 %. Výrazný nárůst spotřeby byl zaznamenán v domácnostech, a to o 12,6 %. Jeden obyvatel jihomoravské domácnosti v roce 2021 spotřeboval v průměru 1 299 kWh elektrické energie. Přepočtený údaj ovšem není srovnatelný s předchozími lety vzhledem k promítnutí výsledků SLDB 2021 do počtu obyvatel.

Graf 3.30 Spotřeba elektřiny a zemního plynu v domácnostech v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

Vzrostla i spotřeba zemního plynu. Nárůst spotřeby energií v domácnostech je zřejmě i důsledek širšího využívání práce z domu a omezení školní výuky.

Jihomoravské domácnosti v roce 2021 spotřebovaly 425,2 mil. m³ zemního plynu, na jednu domácnost tak připadlo v průměru 1 190 m³ plynu. S ohledem na skutečnost, že velká část domácností v Jihomoravském kraji využívá zemní plyn k vytápění, je meziroční kolísání spotřeby závislé na průběhu zimního období. Vyšší spotřebu plynu i elektřiny v domácnostech v roce 2021 lze zřejmě přičíst i opatřením vydaných v souvislosti s pandemickou situací (širší využívání práce z domu, zrušení či omezení výuky ve školách).

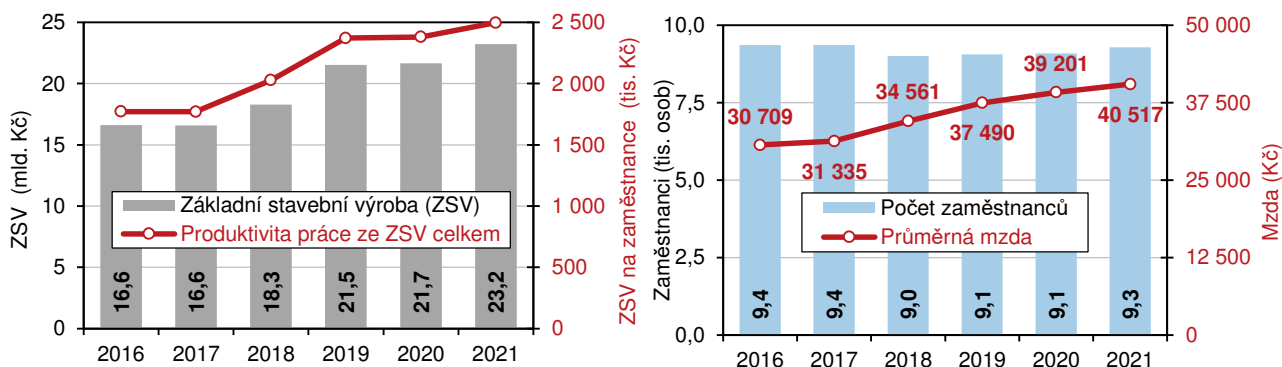
Stavebnictví, stavební povolení

Počet zaměstnanců ve velkých stavebních podnicích se meziročně zvýšil jen nepatrně.

V roce 2021 mělo na území Jihomoravského kraje sídlo 71 středních a velkých stavebních podniků (podniky s 50 a více zaměstnanci), ve kterých bylo zaměstnáno 9,3 tis. osob. Počet zaměstnanců oproti předchozímu roku vzrostl o 193 osob, tj. o 2,1 %. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích dosáhla částky 40 517 Kč (5. nejvyšší mezi kraji), proti roku 2020 vzrostla o 1 316 Kč, tj. o 3,4 % ale proti průměru ČR byla o 1 721 Kč nižší.

Graf 3.31 Stavebnictví v Jihomoravském kraji - podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

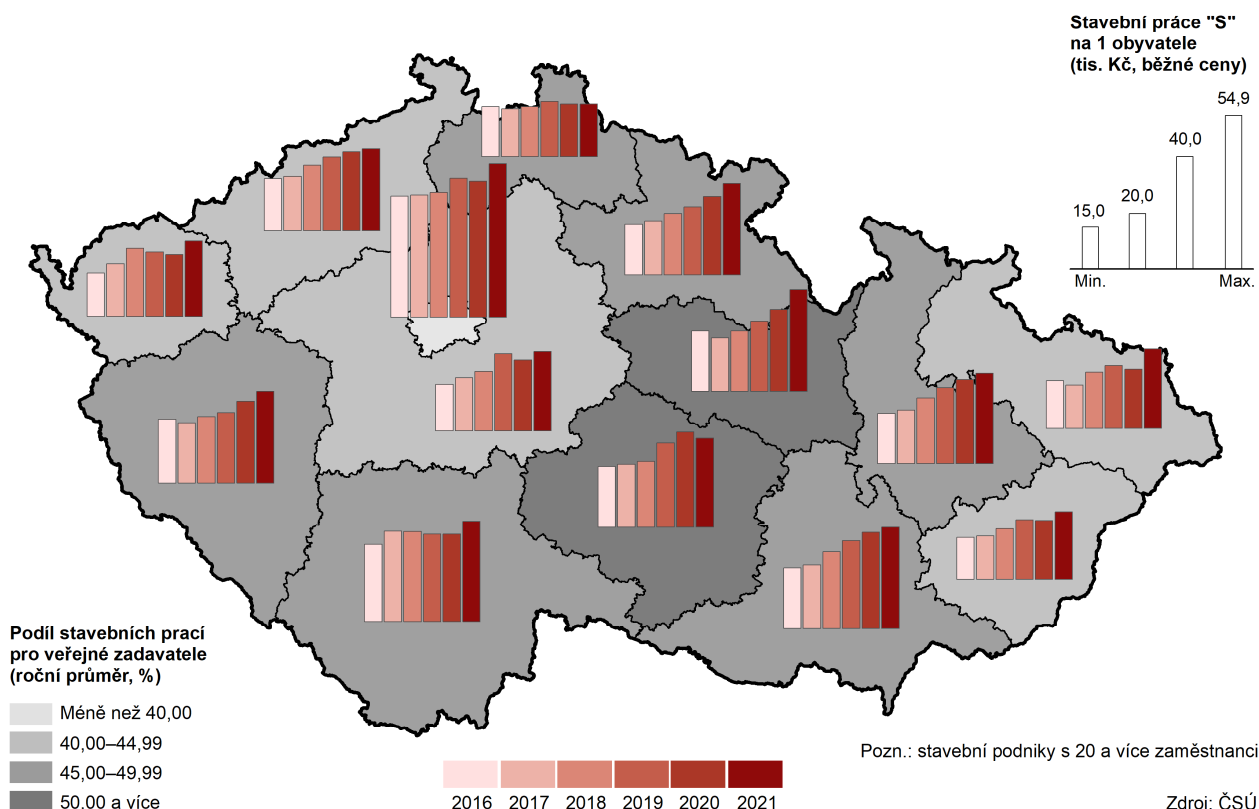
Zdroj: ČSÚ

Nárůst objemu základní stavební výroby, zvýšení bylo vykázáno především u pozemního stavitelství.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla hodnoty 23,2 mld. Kč v běžných cenách (2. místo v mezikrajském srovnání, 12,2 % republikového celku), proti roku 2020 byla o 7,1 % vyšší (o 1,5 mld. Kč). V roce 2021 jihomoravské podniky realizovaly ve větší míře práce v oblasti inženýrského stavitelství (11,4 mld. Kč), o málo menší objem vykázalo pozemní stavitelství (10,7 mld. Kč). Oproti roku 2020 se objem práce inženýrského stavitelství zvýšil o 3,9 %, u pozemního stavitelství došlo k výraznému nárůstu, a to o 14,9 %.

Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2016 až 2021

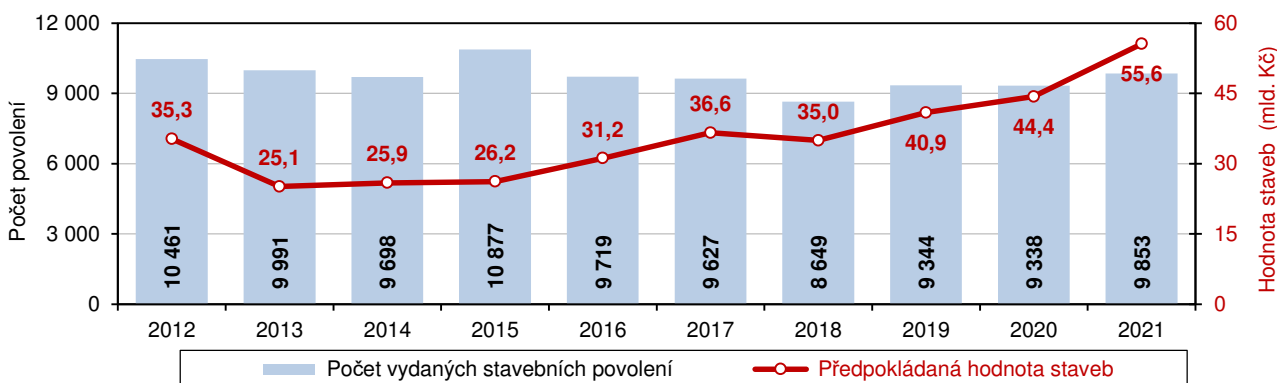
Vzrostla i produktivita práce. Meziročním vývoji objemu stavební výroby odpovídá i vývoj produktivity. Produktivita práce vyjádřená jako přepočtený objem ZSV na jednoho pracovníka dosáhla v kraji 2,5 mil. Kč a proti roku 2020 vzrostla o 4,9 %.

Výsledky stavebních podniků s 20 a více zaměstnanci.

Stavební podniky s 20 a více zaměstnanci v roce 2021 na území kraje realizovaly stavební práce v hodnotě 43,2 mld. Kč (běžné ceny, meziroční nárůst o 1,7 mld. Kč, tj. o 8,1 %). Nejvyšší objem prací na území kraje byl dosud vykázán právě v roce 2020. Na jednoho obyvatele kraje v roce 2021 připadly stavební práce ve výši 36,5 tis. Kč, což byla mezi kraji po Praze a Pardubickém kraji 3. nejvyšší hodnota. Z celkového objemu stavebních prací připadlo 22,3 mld. Kč na stavební práce pro veřejné zadavatele (v roce 2020 to bylo 21,8 mld. Kč).

Graf 3.32 Vydaná stavební povolení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

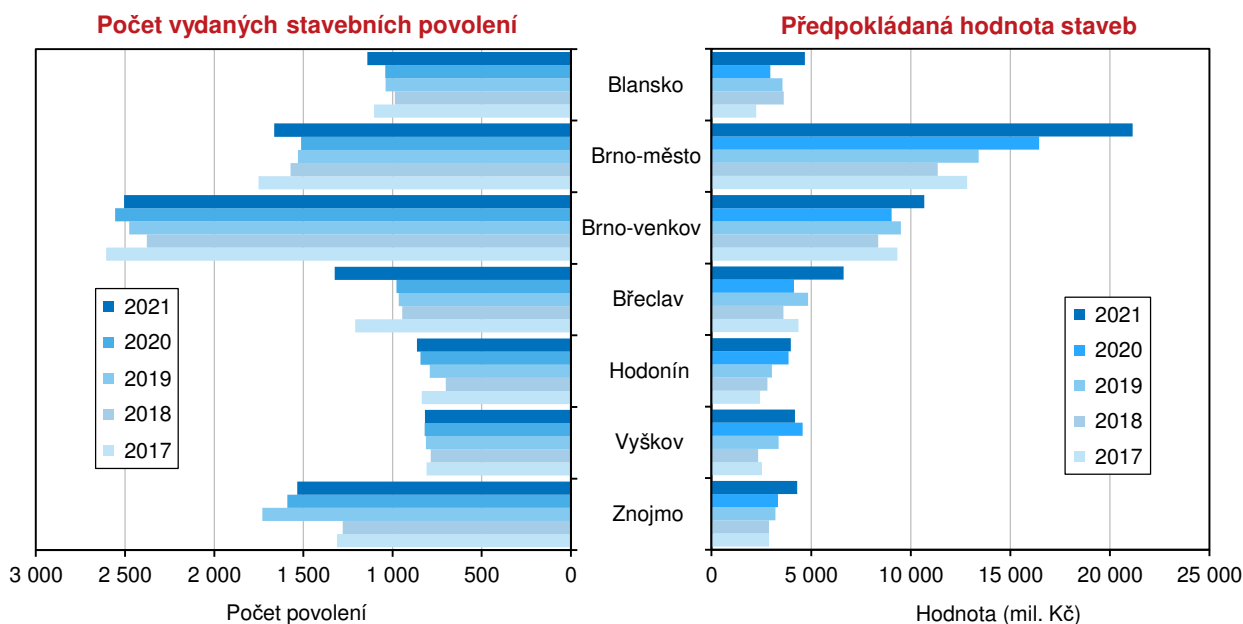

Počet vydaných stavebních povolení v posledních třech letech opět překročil hranici 9 tisíc.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 vydáno 9 853 stavebních povolení (SP), mezi ostatními kraji to byl 2. nejvyšší počet (po Středočeském kraji) a tvořil 11,0 % republikového celku. Meziročně došlo ke zvýšení počtu SP o 515, tj. o 5,5 %. K nárůstu stavební aktivity, resp. počtu vydaných SP, došlo ve všech krajích, v relativním vyjádření k nejméně výraznějším v Libereckém kraji, a to o 14,9 %.

Graf 3.33 Stavební povolení podle okresů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Orientační hodnota staveb vzrostla a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 55,6 mld. Kč (12,5 % republikového celku, 3. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání po Praze a Středočeském kraji). Meziročně byla o 11,2 mld. Kč vyšší (o 25,3 %), meziroční nárůst orientační hodnoty staveb byl zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Ústeckého kraje.

Nejvyšší průměrná orientační hodnota povolených staveb je v Brně.

Z okresů Jihomoravského kraje byl nejvyšší počet vydaných stavebních povolení v roce 2021 zaznamenán v okrese Brno-venkov (2 505), nejméně v okrese Vyškov (819). Nejvyšší orientační hodnotu povolených staveb zaznamenali v Brně-městě – 21,1 mld. Kč (38,0 % z celkové výše orientační hodnoty staveb v kraji). V Brně-městě byla současně dosažena nejvyšší průměrná hodnota na jedno stavební povolení v meziokresním srovnání, a to 12,7 mil. Kč.

Bytová výstavba

Meziroční nárůst počtu zahájených bytů.

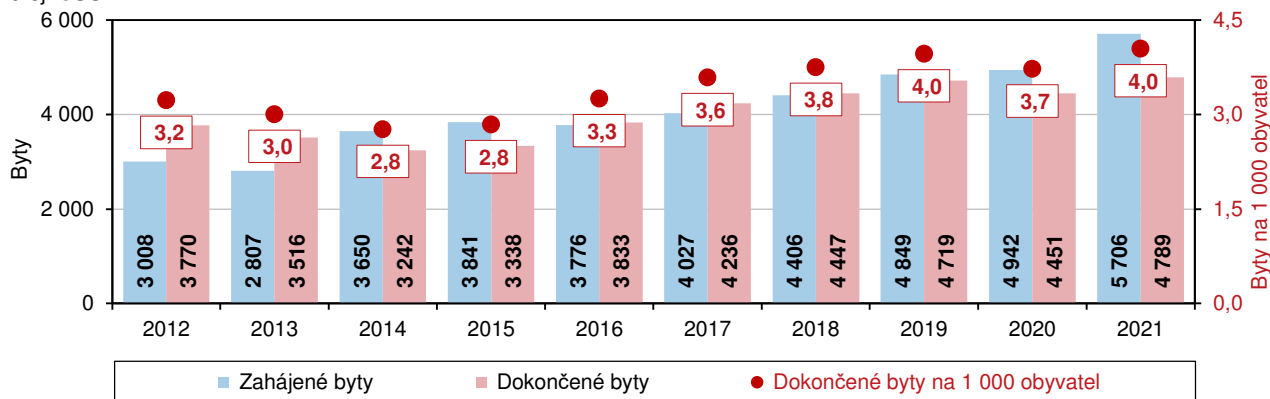
Jihomoravský kraj se počtem 5 706 bytů, jejichž výstavba byla v roce 2021 zahájena, řadí na 3. nejvyšší příčku za Prahu a Středočeský kraj. Tento počet bytů představuje 12,7 % republikového celku a je nejvyšší od roku 2006, kdy byla zahájena výstavba 5 909 bytů. V porovnání s rokem 2020 vzrostla zahájená výstavba v kraji o 15,5 %, tj. o 764 bytů. Nejvyšší relativní nárůst počtu zahájených bytů byl zaznamenán v Praze, a to o 117,9 %, k poklesu zahájené výstavby bytů v roce 2021 došlo pouze v Plzeňském kraji a Olomouckém kraji.

Téměř polovinu zahájených bytů tvoří byty v rodinných domech.

V nových rodinných domech byla v kraji zahájena výstavba 2 703 bytů (meziroční nárůst o 115 bytů, tj. o 4,4 %), což bylo 47,4 % z celkového počtu zahájených bytů v kraji. V nových bytových domech byla v kraji v roce 2021 zahájena výstavba 1 854 bytů, meziročně byl tento počet o 596 bytů vyšší (o 47,4 %).

Graf 3.34 Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet dokončených bytů se proti předešlému roku zvýšil a mezi kraji byl 3. nejvyšší.

Dokončená výstavba v kraji v roce 2021 meziročně vzrostla o 7,6 %. Celkem bylo dokončeno 4 789 bytů, tedy o 338 bytů více než v roce 2020. Počet dokončených bytů byl v novodobé historii kraje 3. nejvyšší - v roce 2007 bylo dokončeno 6 013 bytů a v roce 2009 celkem 4 928 bytů. Na republikovém počtu dokončených bytů se kraj podílel 13,8 %, v mezikrajském srovnání byl počet dokončených bytů 3. nejvyšší po Středočeském kraji a hl. městě Praze. Dokončená výstavba vzrostla celkem v 8 krajích, nejvýrazněji, a to o 20,1 %, v Kraji Vysočina. Naopak v Olomouckém kraji byl zaznamenán nejvyšší meziroční propad dokončené výstavby bytů (-13,4 %).

Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily ...

V nových rodinných domech bylo v kraji dokončeno 2 355 bytů, což bylo 49,2 % z celkového počtu dokončených bytů v kraji. Meziroční počet bytů v rodinných domech vzrostl jen o 31, tj. o 1,3 %. V nových bytových domech bylo v roce 2021

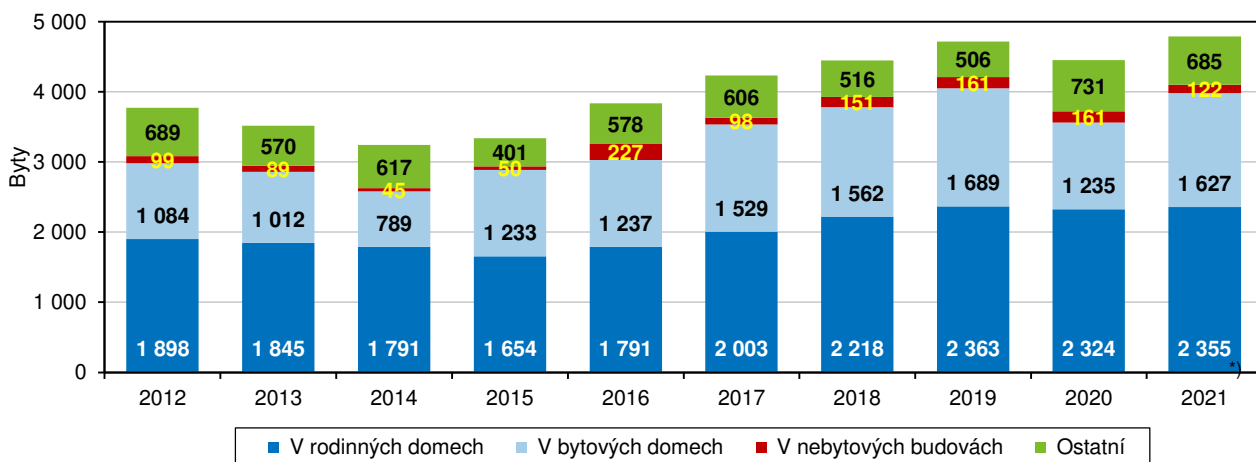

... 80 % celkového počtu dokončených bytů.

dokončeno 1 627 bytů, meziročně byl tento počet o 392 bytů vyšší (o 31,7 %). Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily čtyři pětiny z celkového počtu dokončených bytů.

Graf 3.35 Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2016 až 2021

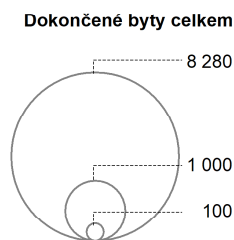
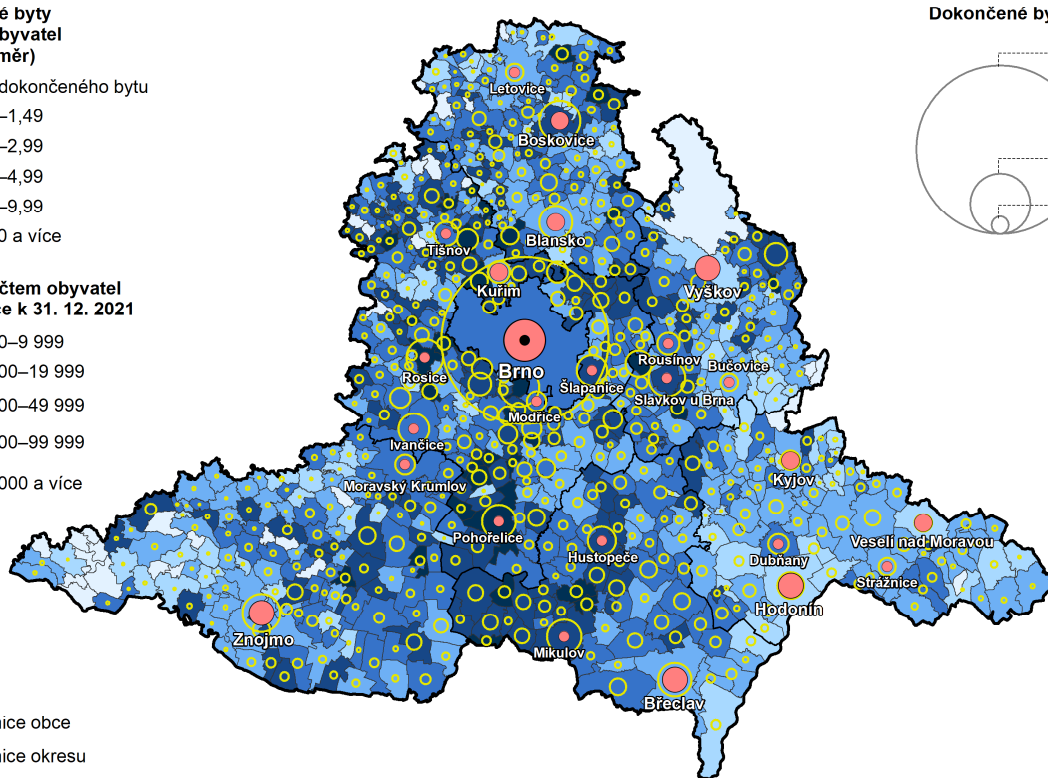
Dokončené byty na 1 000 obyvatel (roční průměr)

- Bez dokončeného bytu
- 0,01–1,49
- 1,50–2,99
- 3,00–4,99
- 5,00–9,99
- 10,00 a více

Obce s počtem obyvatel 5 000 a více k 31. 12. 2021

- 5 000–9 999
- 10 000–19 999
- 20 000–49 999
- 50 000–99 999
- 100 000 a více

Hranice obce
 Hranice okresu
 Hranice kraje

Zdroj: ČSÚ

Příznivý vývoj počtu dokončených bytů na Blanensku.

V meziokresním srovnání byla polovina krajského počtu bytů dokončena v okresech Brno-venkov (1 214 bytů) a Brno-město (1 101 bytů). K nejvyššímu meziročnímu nárůstu v relativním vyjádření došlo v okrese Blansko (+38,4 %), k poklesu počtu dokončených bytů došlo v okresech Znojmo (-4,5 %) a Břeclav (-13,5 %). Nejvíce bytů v rodinných domech, a to 766, bylo dokončeno v okrese Brno-venkov (32,5 % krajského počtu).

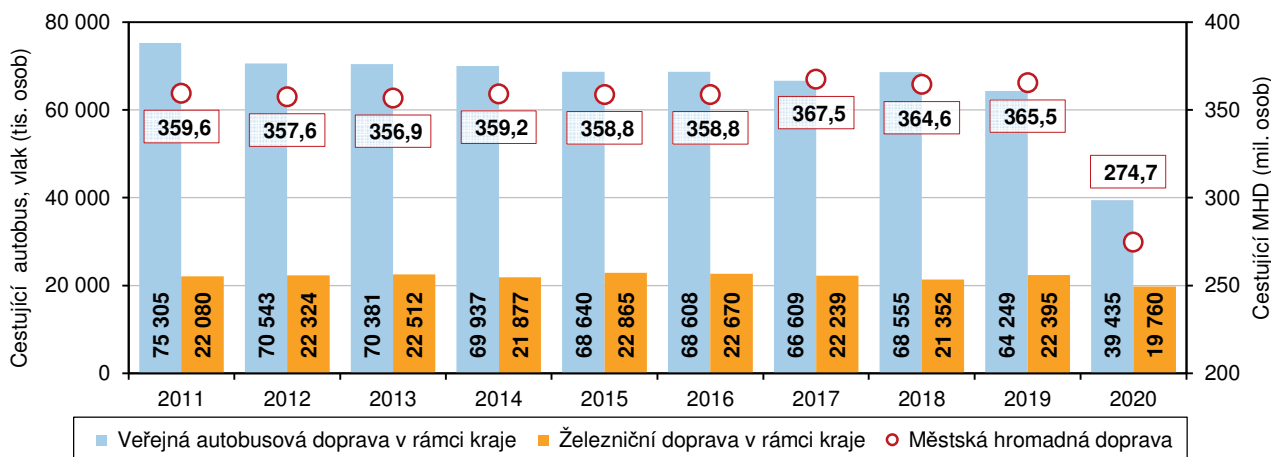
Doprava

Hustota silniční i železniční sítě je ve srovnání s ostatními kraji spíše nižší.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,4 tis. kilometrů silnic a dálnic. Silniční dopravní síť v kraji tvoří 134,4 km dálnic I. třídy, 25,8 km dálnic II. třídy, 425,9 km silnic 1. třídy, 1 467,4 km silnic 2. třídy a 2 391,6 km silnic 3. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,8 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší. Provozní délka železničních tratí v kraji dosahuje 753,6 km. Hustota železniční sítě v kraji (10,5 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší. Pro úplnost je třeba uvést, že v kraji je i 45,4 km splavných vodních cest využitelných pro pravidelnou dopravu.

Graf 3.36 Přeprava cestujících v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

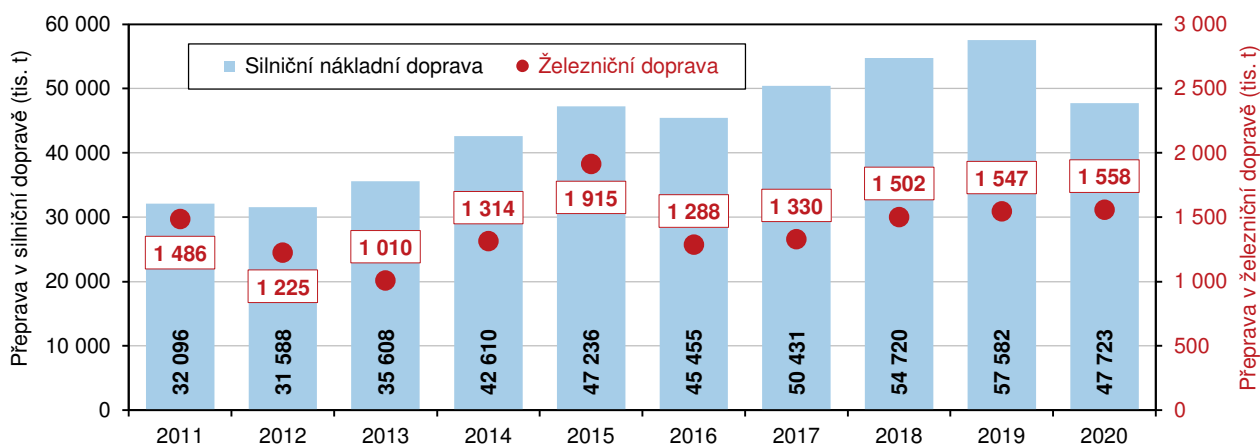

Autobusy v roce 2020 přepravily 39 mil. cestujících, železniční dopravu využilo 20 mil. osob, do výkonů osobní přepravy se promítly dopady covidových opatření.

Veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje bylo v roce 2020 přepraveno 39,4 mil. osob, což bylo meziročně o 24,8 mil. přepravených méně. Pokles počtu přepravených autobusy o dvě pětiny byl důsledkem omezení pracovního i společenského života „covidovými“ opatřeními (práce i vyučování z domova). Maximum přepravených, a to více než 77 milionů, bylo zaznamenáno v roce 2010. Vlakovou dopravou v kraji v roce 2020 jezdila v porovnání s autobusy pouze polovina cestujících. Meziroční pokles počtu přepravených byl zaznamenán i v tomto způsobu přepravy, skutečnost 19,8 mil. přepravených byla o 2,6 mil., tj. o 11,8 %, nižší.

Graf 3.37 Přeprava zboží v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Mnohonásobně více zboží se přepravuje po silnici.

Nesrovnatelné jsou výkony v přepravě zboží – přeprava zboží po železnici tvoří dlouhodobě jen zlomek objemu nákladní silniční přepravy. V roce 2020 bylo nákladní silniční dopravou přepraveno 47,7 mil. tun zboží (v roce 2019 dosud rekordních 57,6 mil. tun), po železnici jen 1,6 mil. tun. Největší část přepravy nákladní silniční dopravy každoročně tvoří přeprava zboží v rámci kraje (v roce 2020 28,7 mil. tun, tj. 60,1% celku), 9,5 mil. tun tvořil vývoz zboží z kraje a 9,5 tun dovoz zboží do kraje.

Od roku 2016 v registru vozidel v kraji přibýlo 87 tisíc osobních automobilů.

Každoročně se v kraji zvyšují počty vozidel. Na konci roku 2021 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 636,6 tis. osobních vozidel (550,0 tis. na konci roku 2016), 136,5 tis. motocyklů (122,6 tis.), 83,6 tis. nákladních automobilů (77,1 tis.) a 1,9 tis. autobusů (2,0 tis. na konci roku 2016). Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočtený počet osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem 538 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce osobních vozů v přepočtu na 1 000 obyvatel je v Praze (750) a nejméně v Moravskoslezském kraji (493 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

Cestovní ruch

Dopady na návštěvnost ubytovacích zařízení.

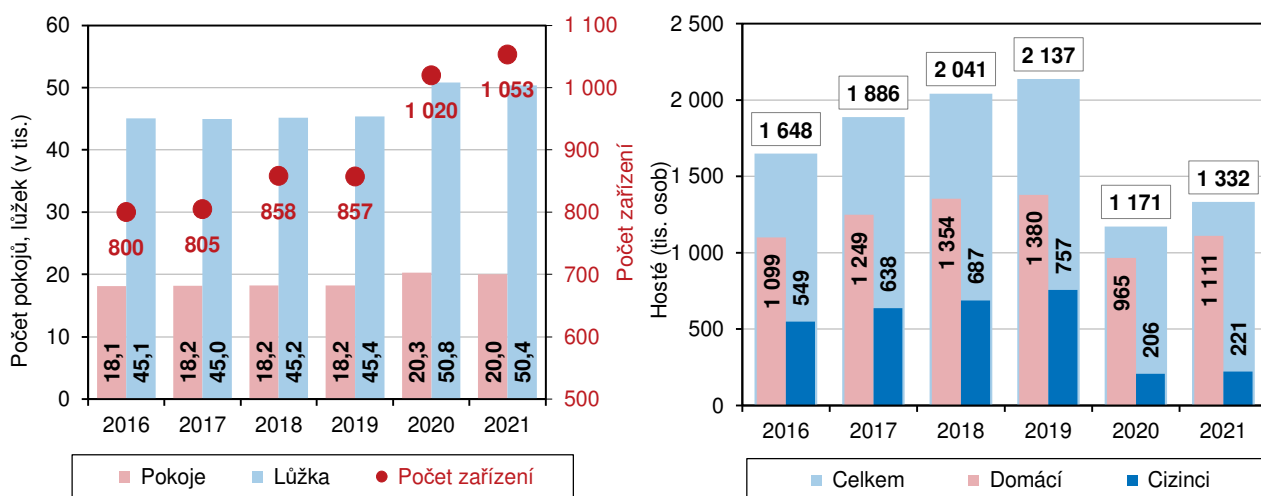
Oblast cestovního ruchu a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení byla v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivněna dopady epidemiologické situace a s ní souvisejících omezujících opatření. Pandemie koronaviru, kvůli které bylo omezeno cestování a poskytování ubytovacích služeb, zvrátila začátkem roku 2020 do té doby rostoucí trend návštěvnosti. Pouze letní sezóna – 3. čtvrtletí roku, kdy byla opatření uvolněná, byla často srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů. Výpadek zahraničních návštěvníků částečně eliminovali domácí hosté.

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v kraji.

Hromadné ubytovací zařízení (HUZ) je zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Podle výsledků šetření bylo v roce 2021 v kraji 1 053 HUZ, bylo v nich 20,0 tis. pokojů a 50,4 tis. lůžek. Mezi ubytovacími zařízeními v kraji v členění podle kategorií bylo 231 hotelů, 591 penzionů, 72 kempů a chatových osad, 52 turistických ubytoven a 107 ostatních zařízení.

Graf 3.38 Kapacity a hosté hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

V ubytovacích zařízeních v kraji se ubytovalo 1,3 mil. hostů, tedy téměř ...

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2021 ubytovalo 1,3 mil. hostů, což byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší počet. Proti roku 2020 byl počet hostů sice o 161,1 tis. vyšší – vzrostl počet domácích hostů (o 145,7 tis.) i počet

... o 800 tis. méně než v předcovidovém roce 2019.

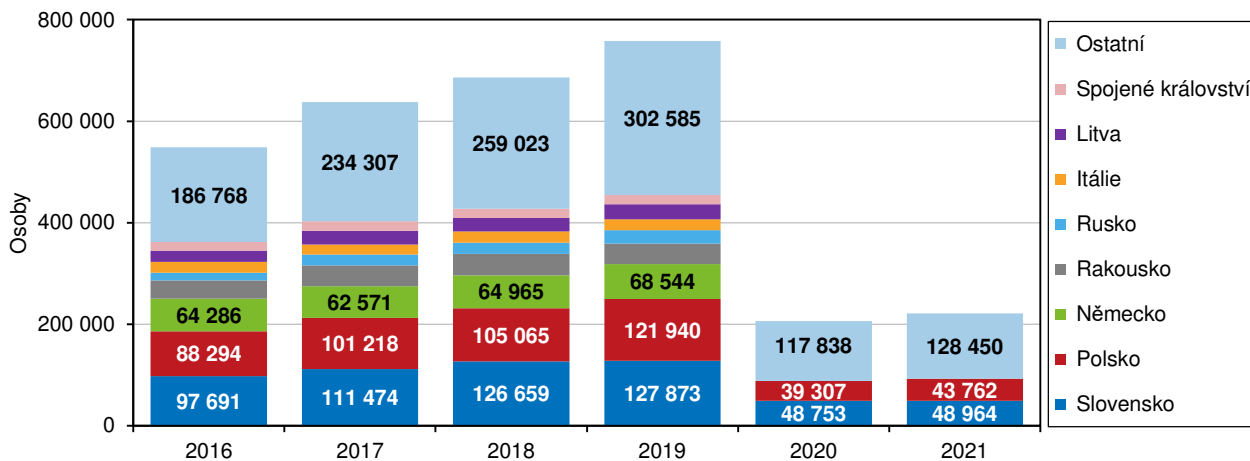
hostů z ciziny (o 15,3 tis.), ovšem proti „předcovidovému“ roku 2019 byl celkový počet hostů o 805,4 tis. osob nižší.

Nejvíce zahraničních hostů přijelo ze Slovenska.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2021 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (49,0 tis.), z Polska (43,8 tis.) a z Německa (23,8 tis.). Počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí v posledních 7 letech, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska.

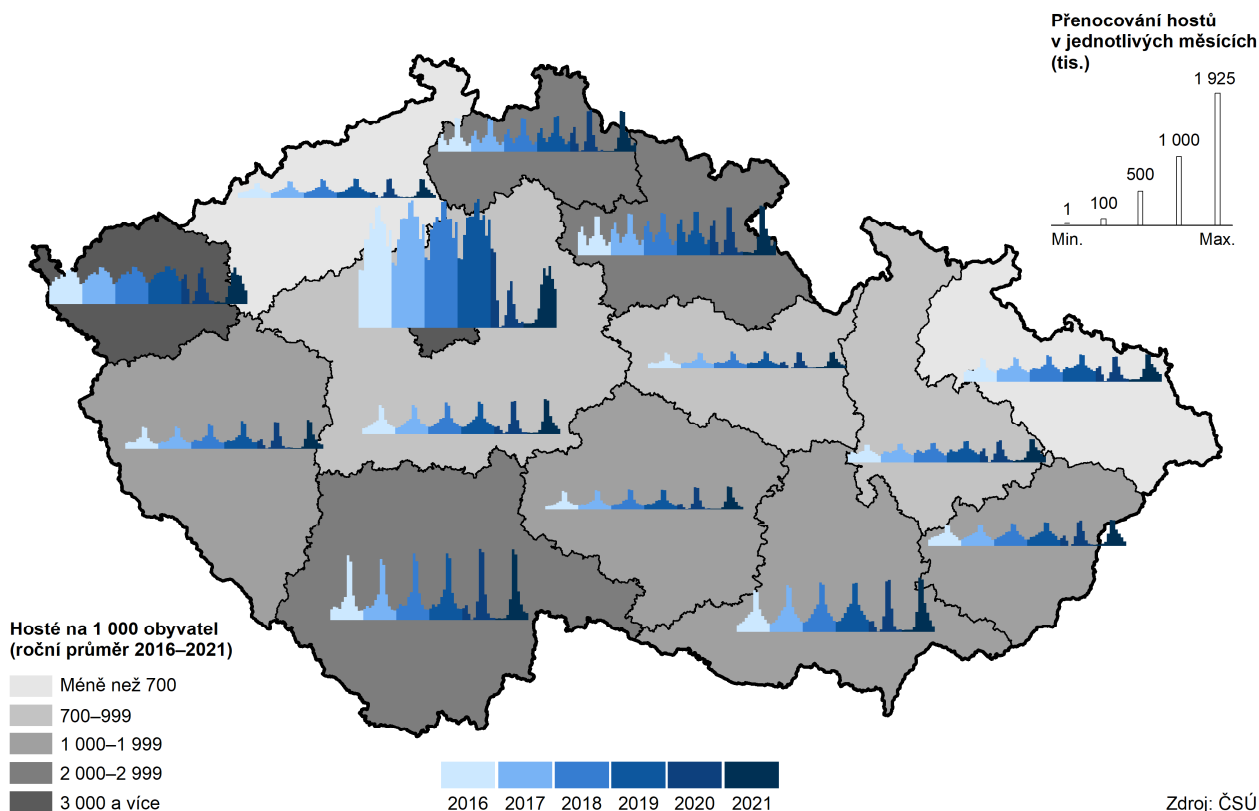
Graf 3.39 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: V letech 2020 a 2021 jsou uvedeni jen hosté ze Slovenska a Polska, hosté z dalších zemí v legendě jsou zahrnuti v kategorii "ostatní".

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2016 až 2021

Zdroj: ČSÚ

